

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 16 april 1928 kl. 5 e. m

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

I. Efterlevande till befattningshavare inom försvarsväsendet och allmänna civilförvaltningen.

1:o.

I en till riksdagen avlåten, den 13 januari 1928 dagtecknad proposition nr 16 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att extra ordinarie vaktkonstapeln Carl Fredrik Anderssons änka *Emma Kristina Andersson, född Andersson*, samt vaktkonstapeln Per Gerhard Nilssons änka *Sofia Nilsson, född Granqvist*, må, så länge de förbliva änkor, å allmänna indragningsstaten uppbara, änkan Andersson från och med den 1 januari 1928 ett årligt understöd av 384 kronor och änkan Nilsson från och med den 1 juli 1927 ett årligt understöd av likaledes 384 kronor.

*Ang.
årliga understöd åt e. o. vaktkonstapeln C. F. Anderssons och vaktkonstapeln P. G. Nilssons änkor.*

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande:

Emma Kristina Anderssons man extra ordinarie vaktkonstapeln vid centralfängelset i Norrköping Carl Fredrik Andersson, som var född den 30 oktober 1863, antogs i fångvårdens tjänst den 12 april 1889 samt förordnades den 8 mars 1892 att vara vaktkonstapel vid dåvarande centralfängelset, sedermera tvångsarbetsanstalten i Norrköping med avlöning lika med ordinarie vaktkonstapel från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. Han kvarstod i tjänsten till sin död den 29 december 1911. Då Andersson icke innehade ordinarie anställning och följaktligen ej kunde bliva delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, erhöll hans änka icke någon pension från nämnda kassa. Enligt den efter Andersson upprättade bouppteckningen förefanns i boet en brist av omkring 1,300 kronor. Änkan Andersson är född den 29 december 1860. I äktenskapet hava makarna Andersson två söner och en dotter. Den ena av sönerna är kontorist och den andra agent, men båda sakna enligt uppgift möjlighet att försörja modern. Äldste sonen, som förut givit modern understöd,

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 8 saml. 17 häft. (Nr 32.)

1

förklarar att, sedan han under år 1926 ingått äktenskap, det icke är honom möjligt att ens i ringa mån bidraga till moderns uppehälle. Enligt vad fattigvårdsdirektören i Norrköping meddelat, är änkan Andersson medellös. Hon åtnjuter ej understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Enligt läkarintyg är hon på grund av kronisk ledgångsreumatism och åderförkalkning med hjärtmuskelinflammation nu och för framtiden oförmögen till allt arbete. Hon har dessutom under år 1927 drabbats av ögonsjukdom, förorsakad av hjärnblödning.

Änkan Andersson har tidigare vid fyra olika tillfällen, första gången i början av år 1925, hos Kungl. Maj:t anhållit om årligt understöd. De två första ansökningarna blevo av Kungl. Maj:t avslagna under det att de två senare på det sätt biföllos, att Kungl. Maj:t genom beslut den 23 december 1926 och den 3 juni 1927 tillerkände änkan Andersson tillfälliga understöd från andra huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter, vardera gången med ett belopp av 250 kronor. Beträffande det senast beviljade understödsbeloppet föreskrev Kungl. Maj:t, att detsamma finge utbetalas först efter ingången av budgetåret 1927/28.

Sofia Nilssons man vaktkonstapeln vid centralfängelset å Långholmen Per Gerhard Nilsson var född den 24 september 1858 och anställdes den 10 januari 1878 i fångvårdens tjänst. Han konstituerades den 8 november 1878 till ordinarie vaktkonstapel samt avgick den 1 oktober 1923 ur tjänsten med pension. Nilsson, som ej var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, avled barnlös den 8 juni 1927. Änkan Nilsson är född den 17 mars 1854. Enligt företett läkarbetyg lider hon av åderförkalkning, till följd varav hennes arbetsförmåga är i mycket hög grad nedsatt. Behållningen i boet, vilken på grund av testamente helt och hållet tillfallit änkan, uppgick enligt bouppteckningen efter mannen Nilsson till 2,511 kronor 15 öre, därav 2,331 kronor 15 öre i kapitaltillgångar.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Vad först beträffar förslaget om beviljandet av ett årligt understöd från allmänna indragningsstaten åt *änkan Andersson*, har utskottet vid granskning av detta förslag funnit sig böra fästa särskilt avseende vid det förhållandet, att hennes man avlidit redan år 1911. Icke mindre än omkring 16 år hava sålunda förflutit från tidpunkten för mannens död. Med hänsyn härtill och då, såsom framgår av efterföljande punkter i detta utlåtande, ett icke o betydligt antal av de till innevarande års riksdag inkomna framställningarna om familjepensioner avse änkor efter befattningshavare, som avlidit för jämförelsevis lång tid sedan, har utskottet ansett sig böra upptaga till prövning spörsmålet om de rimliga gränser, som böra uppdragas för familjepensionering av här ifrågasvarande slag. Sagda spörsmål har, utskottet veterligt, icke varit föremål för närmare prövning från riksdagens sida. Visserligen har riksdagen tidigare beviljat pensioner åt änkor, vilkas män avlidit för ganska lång tid sedan, men då det endast gällt några enstaka fall, kunna dessa icke anses vara prejudicerande för en mera omfattande pensionering av efterlevande till befattningshavare, vilka avlidit redan för lång tid sedan.

Grunden för beviljande av änkepension är mannens statstjänst. Ju längre tid som förflutit, sedan mannen avlidit, desto mera har det samband mellan

mannens statstjänst och änkans levnadsförhållanden, som är förutsättning för änkepensionen, upphört att existera. Det synes sålunda ur principiell synpunkt kunna sättas i fråga, om änkepension bör beviljas, där en avsevärd tid förflutit efter mannens död.

Till dessa mera principiella betänkligheter kommer den omständigheten, att ett bifall till nu föreliggande framställningar skulle medföra, att riksdagen nödgades gå in för en retroaktiv pensionering av betydande omfattning, avseende ett stort antal efterlevande till statstjänare inom olika förvaltningsområden, vilka avlidit under en avsevärd tidrymd tillbaka. Det synes utskottet kunna starkt ifrågasättas, om riksdagen bör påtaga sig en understödsverksamhet av denna omfattning, och i varje fall kan det icke vara lämpligt, att densamma grundar sig på av olika tillfällen föranledda framställningar till riksdagen. Skulle staten anses böra bereda pensionsunderstöd åt behövande efterlevande till personer, som haft anställning i statens tjänst, oavsett vid vilken tidpunkt anställningen eller i anledning av densamma åtnjuten tjänstepension genom dödsfall upphört, så måste enligt utskottets mening denna angelägenhet ordnas genom fastställandet av generella grunder för understödet och prövningen av de särskilda fallen överlämnas åt någon därtill lämpad statsmyndighet. Under nuvarande förhållanden bör riksdagens verksamhet med beredande av pensionsunderstöd av detta slag begränsas till i tiden mera näraliggande fall, vilket även är i full överensstämmelse med de principer, som hittills kommit till uttryck i riksdagens handläggning av frågor rörande tjänstepensioner. En obegränsat retroaktiv understödsverksamhet på här ifrågasatt område skulle för övrigt, såsom framgår av åtskilliga efterföljande punkter i detta utlåtande, i många fall endast medföra, att redan utgående kommunala understöd komme att avlösas av statsunderstöd.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, och i syfte att riksdagens här ifrågasatt verksamhet må hållas inom överskådliga gränser, har utskottet ansett sig böra inskränka sig till att tillstyrka pensionsunderstöd i sådana fall, som ligga inom de sistförflutna tio åren och där i övrigt billighetsskäl föreligga.

På grund av det anförda har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag om beredande av årligt understöd från allmänna indragningsstaten åt änkan Andersson.

Vad därefter angår det i nu föreliggande proposition framställda förslaget om beredande av understöd åt *änkan Nilsson* har utskottet funnit omständigheterna vara sådana, att dylikt understöd bör beviljas till det av Kungl. Maj:t ifrågasatta beloppet 384 kronor, att utgå från och med den 1 juli 1927.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

- a) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i vad den avser understöd åt vaktkonstapeln Per Gerhard Nilssons änka Sofia Nilsson, född Granqvist, må medgiva, att bemälda änka må från och med den 1 juli 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor; samt

b) att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i vad den avser understöd åt extra ordinarie vaktkonstapeln Carl Fredrik Anderssons änka Emma Kristina Andersson, född Andersson, icke må av riksdagen bifallas.

2:o.

Ang.
understöd åt
fängelse-
läkaren A. E.
Strömstedts
änka.

I en till riksdagen avlåten, den 16 mars 1928 dagtecknad proposition nr 200 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att läkaren vid centralfängelset å Härlanda Adolf Efraim Strömstedts änka *Gerda Maria Katarina Strömstedt*, född Comstedt, må från och med den 1 februari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

I en av fångvårdsstyrelsen med utlåtande den 7 mars 1928 till Kungl. Maj:t överlämnad ansökning har Strömstedts änka hemställt om pension.

Mannen Strömstedt, som var född den 7 juli 1860, avled den 15 januari 1928. Han erhöll, efter att hava under olika tider tjänstgjort såsom läkare vid statshospital, förordnande såsom fängesläkare vid centralfängelset å Härlanda den 17 oktober 1907 och innehade därefter allt intill sin död förordnande å sistnämnda befattning. Hans årsavlöning, vilken utgick i form av arvode, utgjorde intill utgången av år 1913 1,800 kronor, därefter intill utgången av år 1920 2,200 kronor samt för år 1921 grundarvode av 2,200 kronor jämte visst tillägg motsvarande dyrtidstillägg. Från 1922 års ingång åtnjöt han årsarvode till belopp av 2,916 kronor, vartill från den 1 juli 1925 kom ett personligt lönetillägg å 500 kronor för år. Vid frånfallet åtnjöt sålunda Strömstedt en årsavlöning av 3,416 kronor jämte dyrtidstillägg, beräknat efter lägre grunder. Förutom ovanberörda avlöning har Strömstedt uppburit särskilda ersättningar för undersökning av sinnessjuka rannsakningsfångar.

Enligt bouppteckning efter mannen Strömstedt uppgick behållningen i hans bo till 7,473 kronor 74 öre. I äktenskapet finnas tre barn, en son född år 1902 samt två döttrar födda år 1906 och 1911. Sonen är sinnessjuk och döttrarna, av vilka den ena studerar vid Lunds universitet och den andra vid Halls skola i Göteborg, kunna, enligt vad i ärendet upplysts, ej bidra till moderns uppehälle. Änkan Strömstedt är född den 26 december 1875.

Fångvårdsstyrelsen har, under framhållande att änkan Strömstedt syntes vara väl i behov av årligt understöd, vidare anfört:

Med hänsyn till den långa tid av över tjugu år, mannen Strömstedt varit i fångvårdens tjänst, samt den synnerliga skicklighet och det stora intresse, varmed han utövat sitt ifrågavarande kall, ävensom änkan Strömstedts svaga ekonomiska ställning, syntes det styrelsen billigt, att någon årlig pension av statsmedel bereddades henne. Vid avvägandet av det belopp, varmed en dylik pension skäligen borde utgå, torde följande omständigheter böra beaktas. Strömstedts avlöning, oavsett dyrtidstillägg, utgjorde vid hans frånfälle 3,416

kronor för år räknat. Denna avlöning motsvarade närmast slutlönen för en vid Härlandafängelset stationerad ordinarie befattningshavare i lönegraden B 7. För en befattningshavare i nämnda lönegrad utgjorde delaktighetsbeloppet i civilstatens änke- och pupillkassa 460 kronor. Då emellertid Strömstedt icke erlagt avgifter till sagda pensionskassa, torde en eventuell pension till hans änka böra utgå med något lägre belopp än nyss sagts, förslagsvis 384 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande yttrat följande:

Då det arbete, en fängelseläkare — även vid ett så stort fängelse som det å Härlanda förlagda — ägnade fångvården, knappast vore så omfattande, att det upptog hans huvudsakliga arbetstid efter de bestämmelser, som gällde för ordinarie befattningshavare, samt fängelseläkarens verksamhet alltså närmast vore att betrakta såsom en måhända ganska liten del av hans praktik, vore det icke utan en viss betänksamhet, som statskontoret kunde förorda, att åt en fängelseläkares änka utverkades pension av statsmedel. Emellertid föreläge i detta fall särskilt ömmande omständigheter. Med hänsyn härtill och då det föreslagna pensionsbeloppet, 384 kronor, icke kunde anses vara för högt tilltaget, tillstyrkte statskontoret, att framställning i ärendet måtte till riksdagen avlätas i överensstämmelse med fångvårdsstyrelsens hemställan.

Departementschefen har för egen del yttrat bland annat följande:

»Hittills har statstjänstemäns familjepensionering ansetts böra i stort sett bestridas genom deras egna avgifter. I en del undantagsfall, där ömmande förhållanden förelegat, har emellertid understöd av statsmedel beretts efterlevande till befattningshavare, vilka icke själva kunnat sörja för sina efterlevandes underhåll. Jämväl i det nu föreliggande fallet synas mig omständigheterna vara sådana, att dylikt understöd bör utverkas. Särskilt må därvid framhållas, att änkan Strömstedt har att draga försorg om en sinnessjuk son, om vars tillfrisknande, enligt vad jag inhämtat, ej torde finnas någon förhoppning. Den långa tid av över tjugu år, mannen Strömstedt varit i fångvårdens tjänst, samt det utmärkta sätt, på vilket han skött sin tjänst, finner jag även tala för ett bifall till den gjorda framställningen.»

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två i anledning av Kungl. Maj:ts proposition väckta likalydande motioner, nämligen i första kammaren nr 301 av herr *Petrén* och i andra kammaren nr 478 av herr *Kristensson* i Göteborg, i vilka motioner hemställts, »att riksdagen ville besluta, att läkaren vid centralfängelset å Härlanda Adolf Efraim Strömstedts änka Gerda Maria Katarina Strömstedt, född Comstedt, må från och med den 1 februari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.»

Motioner.

I motiveringen för detta yrkande har anförts huvudsakligen följande:

Det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet hade beräknats med hänsyn till storleken av det fasta årsarvode Strömstedt såsom fängelseläkare de senaste åren uppburit. Såsom i propositionen omnämnts hade Strömstedt emellertid därutöver uppburit särskild ersättning för undersökning av sinnessjuka rannsaktionsfångar. Dessa av domstolarna begärda undersökningar krävde mycken tid och arbete, som icke stode i relation till de låga årsarvodena, fängelseläkarna uppbure. Fördens skull utginge särskilt arvode för varje sådan under-

sökning. Genom kungl. brev den 12 dec. 1919 hade detta arvode fastställts till 70 kronor. Under de senare åren hade det, med hänsyn till bristen på psykiatrisk sakkunskap hos flertalet fängelseläkare, i allt större utsträckning förekommit, att för brott häktade, om vilkas sinnesbeskaffenhet domstol begärt utlåtande, för undergående av den härför erforderliga undersökningen sänts till fängelse med psykiatriskt utbildad läkare. Av denna anledning hade Strömstedt, som tidigare under flera år tjänstgjort å statshospital och som senare även under några år varit läkare vid Göteborgs stads sinnessjukhus, årligen fått ett ganska stort antal rättspsykiatriska undersökningar på sin lott. En mycket stor del av sitt arbete som fängelseläkare hade Strömstedt sålunda utfört för en ersättning, vilken icke ingått i det fasta årsarvodet. Starka bilighetsskäl syntes tala för att man vid bestämmandet av understöd åt hans änka även toge hänsyn till den ersättning Strömstedt haft för den icke minst viktiga del av arbetet, som bestått i utförandet av undersökningar av häktades sinnesbeskaffenhet och avgivandet av rättspsykiatriska utlåtanden. I detta sammanhang borde också nämnas, att det arbete, som läkarna vid de fängelser, till vilka undersökningsfångar plägade skickas för rättspsykiatrisk undersökning, numera vore så omfattande, att förslag framlagts om deras uppförande å ordinarie stat med hospitalsläkares löneförmåner.

Utskottet.

På sätt statskontoret antytt måste Strömstedts anställning såsom fängelseläkare anses hava utgjort en bisyssla vid sidan av verksamhet utom statens tjänst. Vid sådant förhållande har utskottet för sin del funnit det vara i hög grad tveksamt, huruvida hans änka borde tillerkännas pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel. Med hänsyn till de ömmande personliga omständigheter, som i detta fall åberopats, och i betraktande jämväl av att Strömstedt utom tjänstgöringen såsom fängelseläkare även haft annan anställning vid statsinstitutioner — nämligen dels, såsom i propositionen framhållits, såsom läkare vid statshospital under vissa tider, dels ock, enligt vad utskottet erfarit, såsom timlärare vid navigationsskolan i Göteborg — har utskottet icke velat motsätta sig, att någon hjälp beredes hans änka från det allmännas sida. I fråga om storleken av understödet har utskottet intet att erinra mot det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, vilket beräknats med utgångspunkt från Strömstedts senaste avlöning såsom fängelseläkare. Utskottet kan däremot av principiella skäl icke understödja motionärernas hemställan, som innebär att vid understödsbeloppets avpassande hänsyn även skulle tagas till de särskilda ersättningsbelopp, som utgått för åt Strömstedt uppdragna undersökningar av sinnessjuka rannsakningsfångar.

Med åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt med avslag å berörda motioner I: 301 och II: 478, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att läkaren vid centralfängelset å Härlanda Adolf Efraim Strömstedts änka Gerda Maria Katarina Strömstedt, född Comstedt, må från och med den 1 februari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

3:o.

I en till riksdagen avlåten, den 10 februari 1928 dagtecknad proposition, nr 76, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att arbetaren vid ammunitionsfabriken Lars Gustaf Öhmans änka *Maria Josefina Öhman, född Holmberg*, må från och med den 1 januari 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Ang.
pension åt
änkan *Maria
Josefina
Öhman, född
Holmberg.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att arbetaren Öhman, som avled den 13 januari 1925, varit anställd vid ammunitionsfabriken i över 41 år; att han under sin anställningstid vid fabriken konstruerat ett flertal maskiner, vilka på sin tid betecknade ett stort tekniskt framsteg och varit till gagn för ammunitionsfabriken i årtionden; att han efter sin avgång ur tjänst år 1922 på grund av sina särskilda förtjänster av 1923 års riksdag beviljades en pension av 1,800 kronor om året; samt att Öhman vid sitt frånfälle efterlämnat, förutom änkan, född den 11 november 1859, fem barn, därav tre ogifta, av vilkas hjälp änkan är beroende för sitt uppehälle.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Såsom framgår av utredningen i ärendet, erhöll arbetaren Öhman såsom ett uttryck för erkännande av det gagn, kronan haft av de utav honom gjorda uppfinningarna, av 1923 års riksdag en avsevärt högre pension — 1,800 kronor — än som i allmänhet pläгат beviljas en arbetare vid ammunitionsfabriken. I likhet med departementschefen anser utskottet, att de omständigheter, som för-anledde beviljandet av det jämförelsevis höga pensionsbeloppet åt Öhman, tala för att även hans änka nu beredes något understöd under sin återstående livstid, oaktat särskilt ömmande förhållanden icke kunna anses föreligga. Utskottet har icke något att erinra mot det av Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagna beloppet av 384 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer förty,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

4:o.

Uti punkten 2 av berörda proposition nr 76 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Otto Wilhelm Mattssons änka *Hildegard Amanda Mattsson, född Nilsson*, må från och med den 1 januari 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Ang.
pension åt
änkan *Hilde-
gard Amanda
Mattsson, född
Nilsson.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren Mattsson, som avled den 13 december 1916, varit anställd vid Vendes artilleriregemente under tiden 2 maj 1874—2 maj 1877, vid Livgardet till häst under tiden 29 augusti 1877—

17 december 1879, som vaktkonstapel vid fångvården under tiden 1 augusti 1882—2 juli 1888 samt såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona under tiden 2 mars—10 september 1889 och under tiden 7 maj 1890—30 september 1911, då han erhöll avsked med pension; att hans efterlämnade änka, som är född den 8 mars 1862, uppbär i folkpension 17 kronor 50 öre i månaden samt av fattigvården i Karlskrona erhåller ett understöd av 15 kronor i månaden; att hon på grund av kronisk ledgångsreumatism är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig; att hos henne bor en dotter utan arbetsförtjänst jämte dotterns två minderåriga barn; samt att hennes fyra övriga döttrar befinna sig i små omständigheter och icke kunna bidra till moderns uppehälle.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet.

Då, såsom framgår av utredningen i ärendet, daglönaren Mattsson avlidit redan år 1916, får utskottet — under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 1 här ovan — avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

5:o.

*Ang.
pension åt
änkan Eveli-
na Charlotta
Dahl, född
Johansson.*

Kungl Maj:t har uti punkten 3 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att tygarbetaren vid Stockholms tygstation Johan Axel Dahls änka *Evelina Charlotta Dahl, född Johansson*, må från och med den 1 september 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att tygarbetaren Dahl, som avled den 23 augusti 1926, varit stamanställd vid Upplands infanteriregemente under tiden 4 april 1882—12 september 1904 samt tjänstgjort som tygarbetare vid Stockholms tygstation från och med den 24 augusti 1914 intill sin död; att han under sin tjänstetid sig utmärkt väl förhållit; att tillgångarna i boet efter Dahl voro så ringa och värdelösa, att de ej förslogo till gäldande av begravningskostnaderna och övriga av dödsfallet förorsakade utgifter; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 29 september 1869, fem söner och tre döttrar, av vilka barn fyra bo i hemmet; att såväl änkan som tre av barnen äro sjukliga; att änkan endast i ringa grad kan påräkna försörjningsbidrag från sina barn; samt att hon på grund av hög ålder, hjärtfel och åderbräck har svårt att genom arbete försörja sig.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

6:o.

I punkten 4 av berörda proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Isak Göranssons änka *Karolina Göransson, född Johannesdotter*, må från och med den 1 januari 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Ang.
pension åt
änkan *Karolina Göransson, född Johannesdotter.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren Göransson, som avled den 2 april 1905, varit anställd såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona från och med den 29 maj 1874 intill sin död; att hans efterlämnade änka, som är född den 15 maj 1852, lider av hjärtsjukdom samt till följd härav och på grund av hög ålder är oförmögen att genom arbete försörja sig; samt att hon åtnjuter fattigunderstöd.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Såsom framgår av handlingarna i ärendet, har daglönaren Göransson avlidit redan år 1905 eller för 23 år sedan. Vid sådant förhållande får utskottet, under hänvisning till vad utskottet anfört uti punkten 1 här ovan, avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

7:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 5 föreslagit riksdagen medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Sven Johan Magnussons änka *Ingrid Maria Magnusson, född Svensson*, må från och med den 1 januari 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Ang.
pension åt
änkan *Ingrid Maria Magnusson, född Svensson.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren Magnusson, som avled den 2 augusti 1903, varit anställd såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona från och med den 30 maj 1882 intill sin död; att hans efterlämnade änka, som är född den 14 december 1849, på grund av ålderdomssvaghet är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig; samt att hon åtnjuter fattigunderstöd.

I övrigt tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Av utredningen framgår, att daglönaren Magnusson avlidit redan år 1903 eller för omkring 25 år sedan. Med hänsyn härtill har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka, att hans änka nu skulle beredas pension av statsmedel och får, i anslutning till vad utskottet anfört under punkten 1 här ovan, hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

8:o.

Ang.
pension åt
änkor efter
vissa anställ-
ningshavare
vid Carl
Gustafs stads
gevärsfaktor.

Under punkten 6 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förmannen vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Carl Teodor Lundins änka *Anna Lovisa Lundin, född Birath*, samt arbetarna vid samma faktori Axel Robert Lindströms, Anders Essmans och Olof Norrmans änkor *Anna Charlotta Lindström, född Jäderlund, Hilda Elisabet Essman, född Olsson*, och *Anna Lovisa Norrman, född Hammar*, må, Anna Lovisa Lundin från och den den 1 juli 1927, Anna Charlotta Lindström från och med den 1 augusti 1927, Hilda Elisabet Essman från och med den 1 juli 1927 och Anna Lovisa Norrman från och med den 1 september 1927, envar så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att förmannen *Lundin*, som avled den 14 juni 1927, varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori från den 5 februari 1891 intill sin död; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 31 juli 1869, fem barn, av vilka tre söner äro arbetare och två döttrar gifta med arbetare; att intet av barnen kan i nämnvärd grad bidra till moderns underhåll; att behållningen i boet efter *Lundin* utgjorde ej fullt 2,000 kronor; samt att änkan *Lundin* på grund av kronisk ledgångsreumatism och åderförkalkning är oförmögen att genom arbete försörja sig;

att arbetaren *Lindström*, som avled den 24 juli 1927, varit anställd vid gevärsfaktoret från och med den 20 juni 1899 till och med den 31 mars 1921, då han entledigades från sin anställning med av riksdagen beviljad pension; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 23 april 1856, tre barn, av vilka två döttrar äro nästan blinda och en son fabriksarbetare; att barnen endast i ringa mån kunna bidra till moderns underhåll; att behållningen i boet utgjorde omkring 700 kronor; samt att änkan *Lindström* på grund av åderförkalkning är oförmögen att genom arbete försörja sig;

att arbetaren *Essman*, som avled den 1 juni 1927, varit anställd vid gevärsfaktoret från och med den 3 oktober 1899 till och med den 31 mars 1921, då han entledigades från sin anställning med av riksdagen beviljad pension; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 19 september 1862, sju barn, två söner och fem döttrar, vilka samtliga äro i små ekonomiska omständigheter och ej kunna i nämnvärd mån bidra till moderns underhåll; att behållningen i boet utgjorde 3,600 kronor, varav 1,300 kronor i kontanter, som åtgått till uppehälle, och resten i värdet av en gammal, i bristfälligt skick befintlig stuga å ofri grund; samt att änkan *Essman* på grund av åderförkalkning, kroniskt njurlidande och sviter efter blodpropp är oförmögen att genom arbete försörja sig;

att arbetaren *Norrman*, som avled den 2 augusti 1927, anställdes vid gevärsfaktoret år 1865 och entledigades från sin anställning den 30 april 1910 med av riksdagen beviljad pension; att han vid sin död efterlämnat såväl änka, född den 23 november 1863, som barn, vilka dock endast i ringa mån kunna bidra till moderns underhåll; att behållningen i boet utgjorde ej fullt 1,500

kronor, i huvudsak bestående i en bostadslägenhet om ett rum och kök, som drager en årlig omkostnad av 200 kronor; samt att änkan Norrman på grund av muskel- och ledgångsreumatism samt allmän kraftnedsättning är oförmögen att genom arbete försörja sig.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Under åberopande av att riksdagen tidigare i åtskilliga likartade fall beviljat understöd åt änkor efter anställningshavare vid Carl Gustafs stads gevärskategori, har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

9:o.

Uti punkten 7 av proposition nr 76 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att stallförmannen vid krigsskolan Gustaf Alrik Karlssons änka *Johanna Lovisa Karlsson, född Jansdotter*, må från och med den 1 juli 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 324 kronor.

*Ang.
pension åt
änkan Jo-
hanna Lovisa
Karlsson, född
Jansdotter.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att stallförmannen Karlsson, som avled den 23 juni 1927, av 1911 års riksdag beviljades en pension av 400 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från sin befattning vid krigsskolan; att 1912 års riksdag tillerkände honom härutöver en ytterligare pension av 200 kronor; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 16 september 1860, tre barn i ett förutvarande äktenskap; att änkan på grund av ledgångsreumatism är fullständigt oförmögen till varje arbete och urståndsatt taga vård om sig själv; att hon är intagen å Södermanlands läns sjukhem i Flen, där hon har att i vårdkostnader årligen erlægga ett belopp av 340 kronor; samt att behållningen i boet efter mannen uppgår till 5,718 kronor 46 öre.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag föranleder icke anmärkning från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

10:o.

Under punkten 8 av förevarande proposition nr 76 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva,

dels att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Karl Edvard Petterssons änka *Amanda Elvira Pettersson, född Berggren*, må från och med den 1 januari

*Ang.
pension åt
änkan Aman-
da Elvira Pet-
tersson samt*

daglönarna 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indrag-
K. E. Gustafss- ningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor;
sons och J. dels ock att vart och ett av avlidne daglönaren vid flottans varv i Karlskrona
M. Olssons minderåriga Karl Emanuel Gustafssons och hans änka Anna Matilda Gustafssons, född
barn. Margit Linnéa Matilda ävensom avlidne daglönaren vid samma varv Johan
Manfrid Olssons och hans änka Emmy Olssons, född Svensson, minderåriga
dotter Ella Charlotta Marianne må från och med den 1 januari 1927 till och
 med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, komma
 i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 96 kronor
 årligen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren *Pettersson*, som avled
 den 25 augusti 1926, varit anställd såsom daglönare vid flottans varv i Karls-
 krona under en tid av omkring 28 $\frac{1}{2}$ år; att han vid sin död efterlämnat för-
 utom änkan, född den 14 augusti 1874, två barn, födda respektive 1911 och
 1916; att änkan Pettersson på grund av nervsvaghet är oförmögen att genom
 arbete försörja sig; samt att hon är i behov av understöd;

att daglönaren *Gustafsson*, som avled den 21 mars 1926, varit anställd
 såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona under en tid av 12 $\frac{1}{2}$ år; att
 han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 9 december 1895, tre
 minderåriga barn, nämligen Karl Gösta Hilding, född den 21 februari 1919,
 Bror Arne Alfred, född den 23 juli 1921, och Margit Linnéa Matilda, född
 den 11 december 1924; att änkan Gustafsson lider av allmän klenhet samt
 blodbrist, till följd varav hennes arbetsförmåga är tillfälligt nedsatt; samt att
 hon är i behov av understöd;

att daglönaren *Olsson*, som avled den 29 december 1917, varit anställd såsom
 daglönare vid flottans varv i Karlskrona under en tid av 7 år; att han efter-
 lämnat, förutom änkan, född den 25 november 1878, minderåriga dottern Ella
 Charlotta Marianne, född den 18 september 1911; att änkan Olsson lider av
 kronisk ledgångsreumatism, till följd varav hennes arbetsförmåga är nedsatt;
 samt att hon är i behov av understöd.

Av de i ärendet hörda myndigheterna har *varvschefen vid flottans station i*
Karlskrona framhållit dels den jämförelvis korta tid änkan Olssons framlidne
 man varit anställd i kronans tjänst, nämligen endast sju år, dels ock att den
 nedsatta arbetsförmåga, varav änkan Gustafsson för närvarande lede, enligt
 föreliggande läkarutlåtande endast syntes vara av övergående natur. Med
 hänsyn härtill har *marinförvaltningen* icke ansett sig böra tillstyrka åtgärd för
 utverkande av änkepensioner åt daglönaränkorna Gustafsson och Olsson. Där-
 emot har marinförvaltningen tillstyrkt en årlig pension av 384 kronor åt
 Amanda Elvira Pettersson, då hon vore änka efter en arbetare, som tjänat sta-
 ten under 28 år, samt medellös och oförmögen att genom arbete försörja sig.

Statskontoret har anslutit sig till vad marinförvaltningen sålunda föreslagit
 beträffande änkan Pettersson. Därjämte har statskontoret med hänsyn till
 föreliggande ömmande omständigheter funnit sig kunna tillstyrka, att pension

utverkades åt daglönarna Gustafssons och Olssons minderåriga barn till belopp av 96 kronor årligen för vart och ett av barnen, att utgå från och med den 1 januari 1927 till och med det år, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

11:o.

I punkten 9 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förrådsförmannen vid arméns intendenturförråd å Karlsborg Carl Johan Emanuelssons änka *Maria Sofia Emanuelsson, född Johansson*, och makarnas dotter *Märta* må från och med den 1 juni 1927 från allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 324 kronor, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, och dottern med 120 kronor, att utgå till och med det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder.

Ang. understöd åt avlidne förrådsförmannen C. J. Emanuelssons änka och minderåriga dotter.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att förrådsförmannen Emanuelsson avled den 5 maj 1927; att han av 1920 års riksdag tillerkändes en årlig pension av 800 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från sin anställning vid arméns intendenturförråd å Karlsborg; att han vid sin död efterlämnat förutom änkan, född den 11 april 1869, tre döttrar, varav en minderårig dotter Märta, född den 1 mars 1913; att änkan Emanuelsson lider av blodbrist i förening med betydligt nedsatta kroppskrafter och att hennes arbetsförmåga till följd därav är att anse såsom i väsentlig grad nedsatt; samt att behållningen i boet efter mannen uppgått till 9,582 kronor 87 öre.

Beträffande storleken av de understöd, som syns böra beviljas i förevarande fall, har *arméförvaltningens intendentsdepartement* föreslagit för änkan Emanuelsson ett belopp av 384 kronor samt för dottern ett belopp av 120 kronor. Detta förslag har tillstyrkts av *statskontoret*.

Departementschefen har emellertid med hänsyn till förefintlig kapitalbehållning i boet efter mannen samt då änkan Emanuelsson icke syntes vara fullkomligt oförmögen till arbete, icke ansett sig böra förorda högre understödsbelopp för änkan än 324 kronor.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet har ej funnit anledning till annan erinran mot Kungl. Maj:ts förslag än att understödsbeloppet för den minderåriga dottern torde böra i enlighet med vad som föreslagits beträffande under nästföregående punkt avsedda fall bestämmas till 96 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att förrådsförmannen vid arméns

intendenturförråd å Karlsborg Carl Johan Emanuelssons änka Maria Sofia Emanuelsson, född Johansson, och makarnas dotter Märta må från och med den 1 juni 1927 från allmänna in-
dragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 324 kronor, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, och dottern med 96 kronor, att utgå till och med det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder.

12:o.

Ang.
understöd åt
avlidne skomakeriför-
mannen H. L.
Lindvalls
änka och
minderåriga
barn.

Under punkten 10 av ifrågavarande proposition nr 76 har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att skomakeriförmannen vid Norrbottens regementes intendenturverkstäder Helmer Leonard Lindvalls änka *Ida Maria Lindvall, född Olsson*, och makarnas minderåriga barn *Ester Maria, Erik Helge, Axel Ruben och Gustaf Harry* må från och med den 1 april 1927 å allmänna in-
dragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 324 kronor, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt vart och ett av barnen med 120 kronor, att utgå till och med det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att förmannen Lindvall, som avled den 29 mars 1927, från och med den 17 maj 1906 intill sin död varit anställd vid Norrbottens regementes intendenturverkstäder, under åren 1906—1916 såsom skomakeriarbetare samt därefter såsom förman för skomakeriverkstaden; att han under denna sin tjänstetid städse visat synnerligen stor arbetsförmåga och skicklighet samt nedlagt stort intresse och omsorg på att fullgöra sitt arbete på allra bästa och redligaste sätt; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 26 september 1882, fyra barn, Ester Maria, Erik Helge, Axel Ruben samt Gustaf Harry, födda respektive den 11 december 1909, den 24 oktober 1911, den 16 juni 1915 och den 15 augusti 1920; att änkan Lindvall är mindre arbetsför på grund av lindrigt hjärtfel och förhöjt blodtryck; samt att hon är medellös och icke har någon, som är pliktig att bidra till hennes och barnens uppehälle.

Arméförvaltningens intendentsdepartement har ifrågasatt, att änkan Lindvall skulle beviljas en årlig pension av 324 kronor samt vart och ett av hennes barn ett årligt understöd av 120 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt intendentsdepartementets förslag i vad det avser understöd åt barnen men ansett anledning saknas till beredande av pension åt änkan, vilken endast vore 44 år och åtminstone i viss mån syntes kunna bidra till sitt eget livsuppehälle.

Departementschefen har anslutit sig till det förslag, som framförts av arméförvaltningens intendentsdepartement.

I avseende å vidare utredning i ärendet hänvisas till propositionen.

Utskottet.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag, att årliga understöd böra beredas såväl änkan Lindvall som hennes minderåriga barn. Vad beträffar storleken av

understödsbeloppen till barnen torde dessa jämväl i förevarande fall böra bestämmas till 96 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att skomakeriförmannen vid Norrbottens regementes intendenturverkstäder Helmer Leonard Lindvalls änka Ida Maria Lindvall, född Olsson, och makarnas minderåriga barn Ester Maria, Erik Helge, Axel Ruben och Gustaf Harry må från och med den 1 april 1927 å allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 324 kronor, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt vart och ett av barnen med 96 kronor, att utgå till och med det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

13:o.

I en till riksdagen avlåten, den 9 mars 1928 dagtecknad proposition nr 164 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, under punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne löjtnanten vid Karlskrona grenadjärregemente Folke Raabs *fader*, förre kontrollören *Fredrik Vilhelm Raab* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

*Ang.
understöd
åt avlidne
löjtnanten F.
Raabs fader
förre kontrol-
lören F. V.
Raab.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Förre kontrollören vid sockertillverkningen Fredrik Vilhelm Raab har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension från och med den 1 januari 1925 i anledning av att hans son, löjtnanten vid Karlskrona grenadjärregemente Folke Raab avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 23 september 1921. Till stöd för ansökningen har sökanden, som är född den 27 april 1860, anfört, att han vore änkring sedan 1918 och fullständigt ensam; att han entledigats från sin befattning vid sockerkontrollen hösten 1921; att han med utgången av år 1924 för sitt uppehälle konsumerat det sparade kapital han innehåft och därför vore i behov av pension; att han saknade arbetsanställning; samt att han sedan år 1922 icke varit i taxeringslängderna upptagen till beskattningsbar inkomst.

Riksförsäkringsanstalten har visserligen funnit olycksfallet hava inträffat under sådana omständigheter, att ersättning i anledning av detsamma kunde utgivas jämlikt bestämmelserna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, och därför utgivit begravningshjälp med 240 kronor, men anstalten har icke ansett sig kunna tillerkänna sökanden någon livränta, när han icke kunde anses hava varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av den omkomnes arbete.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement, som yttrat sig i ärendet, hava anfört, att departementen, med hänsyn dels till sökandens jäm-

förelsevis höga ålder och i samband därmed iråkade svårighet att förskaffa sig inkomstbringande arbete, dels ock därtill att sökanden, som saknade beskattningsbara inkomster, genom sonens död gått miste om ett ekonomiskt stöd, som han eljest säkerligen kunnat påräkna, ansåge det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att något understöd av statsmedel bereddades sökanden. Departementen tillåte sig i sådant avseende erinra om, att riksdagen efter därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar i åtskilliga fall beviljat pension från allmänna indragningsstaten åt efterlevande föräldrar efter befattningshavare, som avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring. Även i sådana fall hade någon livränta av riks försäkringsanstalten icke kunnat utgivas, enär de efterlevande icke kunnat anses hava varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av de avlidnas arbete. Enligt departementens mening syntes understödsbeloppet i detta fall böra bestämmas till 600 kronor eller samma belopp, som skolat såsom livränta utgå, därest bestämmelserna i 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete varit å förevarande fall tillämpliga, samt utgå från och med den 1 januari 1927.

Statskontoret har anslutit sig till vad sålunda föreslagits av arméförvaltningens fortifikations- och civila departement.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att riksdagen tidigare i liknande fall beviljat understöd åt föräldrar till genom flygolycka omkomna statstjänare. På grund härav och med hänsyn till vad i ärendet förekommit har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

14:o.

Ang. understöd åt avlidne löjtnanten vid flottan E. A. Palms moder änkan Hilda Davida Palm, född Hellstenius.

Under punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne löjtnanten vid flottan Erik Axelsson Palms moder, änkan *Hilda Davida Palm, född Hellstenius*, må från och med den 1 november 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Änkan *Hilda Davida Palm, född Hellstenius*, har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension i anledning av att hennes son, löjtnanten vid flottan *Erik Axelsson Palm* avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 27 oktober 1927. Till stöd för ansökningen har änkan *Palm* anfört, att hon, som är född den 3 september 1872, icke äger annan inkomst än den pension, varav hon är i åtnjutande efter sin den 20 juli 1927 avlidne man, lantbruksingenjören *Axel Palm*, att intet av hennes barn, en son och två döttrar, kan bidra till hennes uppehälle, samt att hennes omkomne son skulle hava

kunnat bliva hennes stöd, då det varit hans avsikt att lämna henne visst underhåll ävensom avbetala de dryga utgifterna för sin utbildning.

Berörda till änkan Palm utgående pension uppgår till 830 kronor, varå för tiden till och med år 1929 utgår tillfällig förhöjning med 10 procent. Inberäknat dyrtidstillägg uppgår änkans inkomst av pensionen till omkring 1,300 kronor för år.

I ärendet hava *flygstyrelsen* och *statskontoret* avgivit utlåtanden och därvid, under återopande av riksdagens beslut i några liknande fall, tillstyrkt beviljande av årligt understöd åt änkan Palm. Understödsbeloppet har av statskontoret föreslagits till 600 kronor eller samma belopp, som av 1927 års riksdag beviljats omkomne fältflygaren O. V. J. Jacobsons moder och som jämväl föreslagits i fråga om det i nästföregående punkt behandlade ärendet.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Då, såsom framgår av utredningen, änkan Palm genom sonens död gått miste om ett ekonomiskt stöd, som eljest kunnat påräknas, finner utskottet det vara rättvist och billigt, att något understöd av statsmedel beredes änkan. Hon åtnjuter visserligen från civilstatens änke- och pupillkassa en pension efter sin avlidne man till belopp av 830 kronor, oberäknat dyrtidstillägg och utgående tillfällig pensionsförhöjning, men hennes ekonomiska ställning torde likväl kunna anses vara jämförelsevis svag. Riksdagen har ock tidigare beviljat understöd även i fall, där efterlevande moder såsom här varit i åtnjutande av pension eller eljest ägt tillgångar. Utskottet har emellertid ansett det av Kungl. Maj:t föreslagna understödsbeloppet i förevarande fall böra med hänsyn till den utgående pensionen något reduceras, och torde detsamma skäligen böra fastställas till 492 kronor, att på sätt Kungl. Maj:t föreslagit utgå från och med den 1 november 1927.

Utskottet.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att avlidne löjtnanten vid flottan Erik Axelsson Palms moder, änkan Hilda Davida Palm, född Hellstenius, må från och med den 1 november 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 492 kronor.

15:o.

Uti punkten 3 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att fänriken i flottans reserv Einar Ljungströms änka *Astrid Hulda Viola Ljungström, född Hansson*, må från och med den 1 juli 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, utöver henne författningens enligt tillkommande livränta, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 756 kronor.

*Ang.
pension åt
änkan Astrid
Hulda Viola
Ljungström,
född Hans-
son.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Fänriken i flottans reserv Einar Ljungströms änka Astrid Hulda Viola Ljungström, född Hansson, har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension och såsom skäl härför anfört, att hennes make avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 1 juni 1927.

Änkan Ljungström är född den 15 december 1905 och alltså 22 år gammal. Bouppteckningen efter Ljungström utvisade en behållning av allenast 335 kronor 86 öre.

I avgivet yttrande har *riksförsäkringsanstalten* anfört, att vid prövning av till ämbetsverket inkomna handlingar rörande det olycksfall med dödlig utgång, som den 1 juni 1927 drabbat fänriken Ljungström under tjänstgöring vid andra flygkåren, hade anstalten funnit ifrågavarande olycksfall hava inträffat under sådana omständigheter, att ersättning i anledning av detsamma borde utgivas jämlikt bestämmelserna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete med däri senare vidtagna ändringar. I överensstämmelse härmed hade anstalten i anledning av ifrågavarande olycksfall utgivit begravningshjälp med 300 kronor samt tillerkänt den avlidnes änka en årlig livränta å 750 kronor, att utgå från och med den 2 juni 1927, så länge hon levde ogift.

Marinförvaltningen har i avgivet yttrande anfört, att sådana ömmande omständigheter i förevarande fall icke syntes föreligga, som skulle kunna föranleda utverkande av pension åt sökanden.

Statskontoret har i avgivet utlåtande erinrat, att riksdagen tidigare i åtskilliga fall beviljat tilläggs pensioner från allmänna indragningsstaten åt änkor och barn efter statstjänare, som avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring. Att särskilda förmåner i pensionshänseende sålunda ansetts böra medgivas, syntes väl motiverat såväl i betraktande av flygtjänstgöringens riskfyllda natur som med hänsyn till flygvapnets rekrytering. Jämväl i förevarande fall syntes enligt statskontoret liknande förmån böra utgå. Då änkan Ljungström enligt riks-försäkringsanstaltens beslut åtnjöte en årlig livränta å 750 kronor och då i föregående liknande fall tilläggs pensionen från allmänna indragningsstaten ansetts böra, när det gällt officersänka, så avpassas, att sammanlagda förmånen uppginge till 1,500 kronor för år, hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att änkan Ljungström finge från och med den 2 juni 1927, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, uppbära, utöver henne författningsenligt tillkommande livränta, ett årligt understöd från allmänna indragningsstaten till belopp, som för vinnande av ett med tolv jämnt delbart tal syntes böra bestämmas till 756 kronor.

Flygstyrelsen har särskilt ansett sig böra framhålla, att den känsla av trygghet, som statsmakternas tidigare beslut om sådana understöd, varom nu vore fråga, torde få anses innebära för flygvapnets personal, skulle betänkligt rubbas, därest förevarande framställning icke bleve bifallen. Ett beslut i

dylik riktning skulle förvisso komma att försvåra vapnets rekrytering och sålunda orsaka allvarliga olägenheter.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Av utredningen framgår, att fänriken Ljungström omkommit genom olyckshändelse under likartade förhållanden som de, vilka tidigare föranlett till beviljande av tilläggs pensioner från allmänna indragningsstaten. Vid sådant förhållande finner utskottet sig böra tillstyrka, att änkan Ljungström tillerkännes ett årligt understöd utöver den livränta av 750 kronor, som hon äger uppbära från riksförsäkringsanstalten. Då emellertid änkan endast är 22 år gammal och, såvitt handlingarna utvisa, arbetsför, anser utskottet, att tilläggs pensionen från allmänna indragningsstaten bör något reduceras. Den synes icke böra sättas högre än att sammanlagda förmånen kommer att uppgå till omkring 1,200 kronor. Utskottet får alltså föreslå, att änkan Ljungström må från och med den 1 juli 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, utöver henne författningsenligt tillkommande livränta, uppbära ett årligt understöd från allmänna indragningsstaten till belopp av 456 kronor.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att fänriken i flottans reserv Einar Ljungströms änka Astrid Hulda Viola Ljungström, född Hansson, må från och med den 1 juli 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, utöver henne författningsenligt tillkommande livränta, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 456 kronor.

16:o.

Under punkten 4 av propositionen nr 164 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att avlidne furiren vid Skånska dragonregementet Nils Erik Göranssons *föräldrar*, vaktmästaren *Nils August Göransson och hans hustru*, må — gemensamt och efter enderas död den efterlevande — från och med den 1 mars 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 420 kronor.

Ang. understöd åt avlidne furiren N. E. Göranssons föräldrar, vaktmästaren N. A. Göransson och hans hustru.

Avlidne furiren vid Skånska dragonregementet Nils Erik Göranssons fader, vaktmästaren Nils August Göransson, har hos Kungl. Maj:t anhållit att för sig och sin familj komma i åtnjutande av understöd i anledning av sonens frånfälle.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att furiren Göransson den 9 februari 1927 inom Skånska dragonregementets lokaler träffats av ett skott från en karbin, avlossat av korpralen vid regementet nr 22/5 Hansson, vilken därpå skjutit sig själv; att båda omedelbart avlidit; att furiren Göransson varit i tjänst vid regementet omkring 5 år och därunder skött sig oförvitligt; att han efterlämnat såsom närmaste anhöriga fader och moder samt fyra syskon;

att fadern, som är född den 23 september 1861 och innehar anställning såsom vaktmästare i folkets park i Skurup, för närvarande lider av Dupuytrens fingerkontraktur å båda händerna, ledgångsreumatism och hjärnåderförkalkning, samt att modern, som är född den 1 oktober 1866, lider av muskelreumatism; att båda på grund av sjukdom äro oförmögna till hårdare arbete; att de dessutom äro medellösa och fattiga samt ekonomiskt understötts av såväl den nu avlidne sonen som en dotter; att de bidrag, dessa lämnat till föräldrarnas uppehälle, belöpt sig till omkring 100 kronor för år från sonen och omkring 75 kronor för år från dottern; att de i övrigt icke åtnjutit något underhåll vare sig av barnen eller andra anhöriga, ej heller från kommunen eller staten; att korpralen Hausson ej efterlämnat några tillgångar och att något vederlag för den ekonomiska förlust, Göranssons föräldrar lidit genom sonens frånfälle, ej kunde på grund av bristande tillgångar uttagas av Hanssons rättssinnehavare.

Riksförsäkringsanstalten har jämlikt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete funnit begravningshjälp med 240 kronor skola utgå i anledning av furiren Göranssons död, men däremot ansett sig icke kunna utgiva någon livränta till Göranssons efterlevande föräldrar, enär dessa icke varit för sitt uppehälle beroende av den avlidnes arbete i den grad, nyssnämnda förordning och lag stadga.

Arméförvaltningens civila departement har i ärendet, bland annat, erinrat, att 1927 års riksdag beviljat en årlig pension av 420 kronor åt genom vådaskott under fältskjutning avlidne värnpliktige N. H. Blomgrens moder, oaktat hon icke varit för sitt uppehälle beroende av sonens arbetsförtjänst i den omfattning 1909 års militärsättningsförordning föreskrev, samt hemställt, att samma belopp finge, räknat från och med den 1 mars 1927, såsom årlig pension från allmänna indragningsstaten utgå till vaktmästaren Göransson och hans hustru Johanna Göransson eller, vid dödsfall för endera av dem, den efterlevande, i anledning därav, att deras son, furiren Göransson, blivit nedskjuten av en korpral vid samma regemente.

Statskontoret har ansett sig icke kunna förorda det av arméförvaltningen föreslagna beloppet utan böra stanna vid det, som enligt 7 § i lagen den 18 juni 1926 angående ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete bort utgå, om denna lag varit på makarna Göransson tillämplig, eller 100 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet.

I betraktande av de särskilda omständigheter, som föreligga i detta fall, har utskottet funnit sig kunna ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag om ett årligt understödsbelopp till makarna Göransson av 420 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

17:o.

I punkten 5 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att avlidne värnpliktige Per Alf Arnqvists *föräldrar*, arrendatorn *Per Elias Arnqvist och hans hustru*, må — gemensamt och efter enderas död den efterlevande — från och med den 1 mars 1926 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 420 kronor.

Ang.
understöd åt
avlidne värn-
pliktige P. A.
Arnqvists för-
äldrar, arren-
datorn P. E.
Arnqvist och
hans hustru.

Arrendatorn Per Elias Arnqvist har hos Kungl. Maj:t anhållit om understöd i anledning därav att hans son, värnpliktige Per Alf Arnqvist, avlidit till följd av sjukdom, ådragen under värnpliktstjänstgöring.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att värnpliktige Arnqvist under fullgörande av sin värnpliktstjänstgöring vid Bodens artilleriregemente den 16 januari 1926 insjuknade i lunginflammation, i vilken sjukdom han den 3 februari nämnda år avled; att vederbörande bataljonsläkare såsom sin åsikt uttalat, att det vore mycket troligt, att militärtjänsten bidragit till ifrågavarande sjukdoms uppkomst; att den avlidne efterlämnat såsom närmast anhöriga föräldrar, vilka äro födda, fadern den 22 september 1872 och modern den 8 maj 1873, samt sex syskon, varav fyra minderåriga; att fadern under de senaste åren haft en arbetsinkomst av omkring 2,000 kronor; att modern är nervsjuk; att de efterlämnade syskonen ej äro i stånd att bidraga till föräldrarnas uppehälle; samt att den avlidne, som i livstiden varit skogsarbetare, förtjänat omkring 1,400 kronor om året samt lämnat så gott som hela sin arbetsförtjänst till föräldrarna.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande anført, att anstalten i anledning av värnpliktige Arnqvists dödsfall jämlikt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med däri genom förordningen den 4 juni 1920 vidtagna ändringar utgivit begravningshjälp med 150 kronor. Då anstalten efter i ärendet verkställd utredning funnit sökanden och hans hustru icke hava varit för sitt uppehälle av sin ovannämnde sons arbete huvudsakligen beroende, hade någon livränta jämlikt ifrågavarande förordning icke kunnat av anstalten tillerkännas dem. Därest sökanden och hans hustru varit av sonens arbete beroende i den mån, att livränta kunnat tillerkännas dem enligt förordningen ifråga, skulle dylik livränta hava utgivits till dem båda gemensamt från tidpunkten för sonens dödsfall med ett årligt belopp av 360 kronor.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava med hänsyn dels till föreliggande ömmande omständigheter, dels därtill, att makarna Arnqvist genom sonens död gått miste om ett ekonomiskt stöd, som eljest säkerligen kunnat påräknas, ansett det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att något årligt understöd av statsmedel bereddades dem i anledning av deras sons död, så mycket mera som det genom den i ärendet verkställda utredningen torde få anses ådagalagt, att sökanden och hans hustru varit för sitt uppehälle av den avlidnes arbetsförtjänst väsentligen beroende. Departe-

mentet och styrelsen hava i anledning härav föreslagit, att till arrendatorn Per Elias Arnqvist och hans hustru måtte från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas livränta med ett årligt belopp av 360 kronor, att beräknas och utgå från tidpunkten för sonens dödsfall, eller från och med den 3 februari 1926.

Statskontoret har, under återopande av riksdagens beslut i föregående liknande fall, exempelvis år 1924 i fråga om understöd åt efterlevande till vissa värnpliktiga, vilka omkommit vid en järnvägsolycka vid Jörlanda, och år 1927 i fråga om pension åt avlidne värnpliktige N. H. Blomgrens moder, funnit understödet böra fastställas till 420 kronor, motsvarande ett oreglerat pensionsbelopp av 360 kronor, samt utgå från allmänna indragningsstaten.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit finner utskottet sig böra tillstyrka, att något understöd beredes värnpliktige Arnqvists föräldrar. Understödet torde emellertid icke böra fastställas till högre belopp, än som skulle hava såsom livränta utgått till föräldrarna, därest förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, varit i förevarande fall tillämplig, eller 360 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att avlidne värnpliktige Per Alf Arnqvists föräldrar, arrendatorn Per Elias Arnqvist och hans hustru, må — gemensamt och efter enderas död den efterlevande — från och med den 1 mars 1926 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 360 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

18:o.

*Ang.
pension åt än-
kan Johanna
Hallgren,
född Gustafs-
dotter.*

Uti punkten 6 av förevarande proposition nr 164 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att arbetaren vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Johan Fredrik Hallgrens änka *Johanna Hallgren, född Gustafsdotter*, må från och med den 1 januari 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att faktoriarbetaren Hallgren, som avled den 19 december 1927, varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori i över 30 år; att han den 30 juni 1920 entledigades från nämnda anställning med av riksdagen beviljad årlig pension av 600 kronor; att hans efterlämnade änka, som är född den 16 juli 1856, på grund av ålderdomssvagheter är oförmögen att genom arbete försörja sig; att behållningen i boet utgjorde omkring 600 kronor, vilka medel torde hava åtgått till begravnings- m. fl. kostnader;

samt att några personer icke finnas, som hava försörjningsplikt gent emot änkan.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

19:o.

Under punkten 7 har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att daglönarna vid flottans varv i Karlskrona Anton Wilhelm Johanssons, Jonas Håkansson Sunds och Axel Richard Tilosius Karlssons änkor *Anna Maria Johansson, född Mattisson, Ingrid Sofia Håkansson Sund, född Bengtsson* och *Kerstin Karlsson, född Svensdotter*, må, de två förstnämnda från och med den 1 januari 1927 och den sistnämnda från och med den 1 februari 1927, en var så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension av 384 kronor.

Ang.
pension åt
tre änkor
efter dag-
lönare vid
flottans varv
i Karlskrona.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att *Johansson*, som avled den 6 april 1910, varit anställd såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona från och med den 21 juni 1877 intill sin död; att hans efterlämnade änka, som är född den 1 april 1860, lider av gallstenssjukdom och på grund härav är oförmögen att genom arbete försörja sig; samt att hon är i behov av understöd;

att *Sund*, som avled den 5 maj 1926, varit anställd såsom båtsman under tiden 11 november 1865—15 januari 1900, antagits till daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 1 september 1897, anställdts såsom förman den 1 december 1906 samt efter uppnådd pensionsålder entledigats från sin anställning vid varvet med utgången av juli månad 1913; att hans efterlämnade änka, som är född den 29 augusti 1851, befinner sig i torftiga omständigheter och är i stort behov av understöd; samt att enligt vad änkan uppgivit makarnas barn äro till åren komna och hava egna familjer att försörja;

att *Karlsson*, som avled den 18 januari 1927, varit anställd vid flottans varv i Karlskrona vid ingenjördepartementet under tiden 18 april 1883—28 maj 1885, vid ekipagedepartementet under tiden 20 november 1905—28 februari 1906 samt ånyo vid förstnämnda departement från och med den 1 mars 1906 till och med den 31 augusti 1926, då han entledigats med åtnjutande av förtidspension; att hans efterlämnade änka, som är född den 27 augusti 1858, på grund av åderförkalkning med hjärtlidande samt ålderdomsstarr å båda ögonen är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig; att hon är i behov av understöd; samt att enligt vad änkan uppgivit makarnas barn äro till åren komna och hava egna familjer att försörja.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Utskottet har icke anledning till annan erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, än att understöd åt änkan efter daglönaren Johansson, som avlidit redan år 1910, på skäl, som i punkten 1 här ovan angivits, icke syntes utskottet böra ifrågakomma.

På grund härav får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning, i vad den avser pension åt daglönarna vid flottans varv i Karlskrona Jonas Håkansson Sunds och Axel Richard Tilosius Karlssons änkor Ingrid Sofia Håkansson Sund, född Bengtsson, och Kerstin Karlsson, född Svendsdotter, må medgiva, att bemälda två änkor må, den förstnämnda från och med den 1 januari 1927 och den sistnämnda från och med den 1 februari 1927, vardera så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension av 384 kronor; samt

b) att Kungl. Maj:ts förevarande framställning, i vad den avser pension åt daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Anton Wilhelm Johanssons änka Anna Maria Johansson, född Mattisson, icke må av riksdagen bifallas.

20:o.

Ang.
ärligt under-
stödd åt änkor
efter vissa
anställnings-
havare vid
flottans station
i Karlskrona.

I en inom första kammaren under nr 9 väckt motion har herr *Leander* föreslagit, »att en årlig pension å 384 kronor måtte från och med den 1 januari 1928 under hennes återstående livstid, därest hon förbliver ogift, tillerkännas var och en av änkorna efter ovannämnde avlidne befattningshavare, nämligen f. d. underofficerskorpralen Gustaf Bernhard Karlssons änka *Greta Lovisa Karlsson, född Karlsson*, f. d. förmannen Carl Henrik Thörnbergs änka *Gertrud Fredrika Thörnberg, född Petersson*, f. d. korpralen Wilhelm Elmgrens änka *Karolina Elmgren, född Petersson*, korpralen Carl Reinhold Haglunds änka *Jenny Josefina Haglund, född Swanberg*, f. d. underofficerskorpralen Carl August Ählfeldts änka *Ida Kristina Ählfeldt, född Svensson*, daglönaren Carl Johan Magnussons änka *Hilda Magnusson, född Persdotter*, daglönaren Pehr August Larssons änka *Hedvig Dorotea Larsson, född Svensson*, f. d. daglönaren Gustaf Adolf Olausson Algos änka *Bengta Algo, född Svensson*, f. d. daglönaren Karl Teodor Erikssons änka *Hanna Augusta Eriksson, född Petersdotter*, f. d. daglönaren Anders Nilssons änka *Botilda Nilsson, född Andersdotter*, och daglönaren Josef Petterssons änka *Emilia Kristina Pettersson, född Karlsson.*»

I avseende å de skäl, som motionären anfört till stöd för sitt förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar i förevarande ärenden inhämtas huvudsakligen följande:

Gustaf Bernhard Karlsson, som var född den 12 maj 1838 och den 1 maj 1857 inskrevs vid sjömanskåren i Karlskrona, avled den 23 oktober 1927 efter

en väl vitsordad tjänstetid av 63 år 1 månad 29 dagar. Hans efterlämnade änka Greta Lovisa Karlsson, född Karlsson den 26 februari 1850 och sålunda 78 år gammal, kvarsitter ännu i boet, vars behållning utgjorde 9,463 kronor, samt bebor en detsamma tillhörande fastighet. Stårbusdelägare äro, förutom änkan, mannens barn i ett föregående äktenskap. Enligt intyg från vederbörande fattigvårdsmyndighet äger änkan icke några medel till sitt livsuppehälle utöver vad som kan tillkomma henne såsom arvedel i mannens dödsbo.

Carl Henrik Thörnberg anställdes såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 1 maj 1851, entledigades från sin anställning den 31 maj 1905 och avled den 7 juni 1909. Han efterlämnade vid sin död änka Gertrud Fredrika Thörnberg, född Petersson den 11 december 1858 och sålunda nu 69 år gammal. Änkan är enligt vad som intygats av vederbörande pastorsämbete i behov av understöd.

Wilhelm Elmgren, som var född den 30 september 1842, inskrevs vid sjömanskåren den 1 maj 1862 och avgick med pension den 30 juni 1920. Han avled den 9 augusti 1927, efterlämnande änka, Karolina Elmgren, född Petersson den 25 december 1866 och sålunda 61 år gammal. Änkan befinner sig i behövande omständigheter och åtnjuter understöd från fattigvården.

Carl Reinhold Haglund, född den 16 september 1853, inskrevs vid sjömanskåren den 1 maj 1873 och kvarstod sedan i flottans tjänst till sin död den 2 juni 1910. Hans efterlämnade änka Jenny Josefina Haglund, född Svanberg den 13 april 1856 och sålunda nu 72 år gammal, är enligt intyg av vederbörande pastorsämbete i behov av understöd samt lider av kronisk reumatism och dövhet.

Carl August Åhlfelt, som var född den 28 juni 1850, inskrevs vid sjömanskåren den 1 maj 1869 och tjänstgjorde sedan oavbrutet vid flottan till och med den 30 juni 1920, då han erhöll avsked. Vid sin död den 26 november 1923 efterlämnade han änka, Ida Kristina Åhlfelt, född Svensson den 25 juni 1858 och sålunda nära 70 år gammal. Enligt intyg av vederbörande pastorsämbete befinner sig änkan i behövande villkor.

Carl Johan Magnusson, född den 6 juli 1859, anställdes såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 23 augusti 1876 och tjänstgjorde därstädes till sin död den 15 december 1900. Änkan, Hilda Magnusson, född Persdotter den 9 oktober 1854 och sålunda över 73 år gammal, är enligt vad av vederbörande fattigvårdsmyndighet intygats medellös samt åtnjuter understöd från fattigvården och folkpension.

Pehr August Larsson, född den 14 augusti 1852, antogs som daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 1 maj 1875, erhöll avsked den 13 september 1882, antogs åter den 25 juni 1883 samt avled den 14 juli 1906. Änkan, Hedvig Dorothea Larsson, född Svensson den 28 maj 1853 och sålunda nära 75 år gammal, åtnjuter fattigvårdsunderstöd och folkpension samt saknar enligt intyg av vederbörande fattigvårdsmyndighet tillgångar utom behövt löstöre.

Gustaf Adolf Olausson Algo, född den 3 januari 1838, var anställd vid flottans spannmåls- och proviantförråd i Karlskrona såsom förrådsarbetare från och med den 1 november 1871 till och med den 30 september 1905, då han avgick med pension. Han avled den 13 mars 1922, efterlämnande änka, Bengta

Algo, född Svensson den 22 mars 1858 och sålunda 70 år gammal. Änkan befinner sig enligt intyg av vederbörande pastorsämbete i behövande villkor.

Karl Teodor Eriksson, född den 10 november 1858, var anställd såsom daglönare vid Karlskrona fästnings tygförvaltning under nära 29 år. Han avgick från tjänsten med pension den 31 juli 1924 och avled den 8 maj 1926. Änkan *Hanna Augusta Eriksson*, född Petersdotter den 14 april 1864 och sålunda omkring 64 år gammal, har enligt läkarintyg endast halv arbetsförmåga samt intygas av vederbörande pastorsämbete vara i behövande villkor.

Anders Nilsson, född den 11 juli 1846, antogs såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 6 februari 1882, erhöll avsked med pension den 8 april 1911 samt avled den 23 november samma år. Hans efterlämnade änka, *Botilda Nilsson*, född Andersdotter, är född den 21 augusti 1849 och sålunda över 78 år gammal. Hon äger en fastighet i Karlskrona, taxerad till 8,500 kronor men intecknad för 3,500 kronor.

Josef Pettersson, född den 8 december 1886, antogs såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 7 augusti 1911 och tjänstgjorde såsom sådan till sin död den 10 augusti 1927. Han efterlämnade änka *Emilia Kristina Pettersson*, född Karlsson den 3 juli 1883 och sålunda 44 år gammal, samt tre minderåriga barn, en son och två döttrar, födda respektive 1911, 1914 och 1916. Änkan är enligt läkarintyg på grund av allmän klenhet och disposition för reumatisk värk icke fullt arbetsför, varför hon utom hushållets skötsel icke orkar företaga något förvärvsarbete, som nämnvärt kan bidra till familjens utkomst. Beträffande familjens ekonomiska ställning har av vederbörande fattigvårdsmyndighet intygats, att familjen bor hyresfritt mot det att änkan förrättar portvaktssyssla, att änkan för städning i övrigt har en inkomst av 25 kronor i månaden, att sonen är lärling å kronovarvet med en avlöning av omkring 9 kronor i veckan samt att familjen i övrigt icke har några inkomster eller understöd eller tillgångar utöver behövt lösöre.

I fråga om här avsedda änkor synes av handlingarna framgå, att de antingen icke äga försörjningspliktiga anhöriga eller ock sakna anhöriga i sådan ställning, att dessa kunna draga försorg om deras uppehälle.

Utskottet.

I fråga om de i motionen avsedda änkorna *Thörnberg*, *Haglund*, *Magnusson*, *Larsson* och *Nilsson* är att märka, att deras män avlidit respektive åren 1909, 1910, 1900, 1906 och 1911. Med den principiella ställning som, på sätt framgår av vad under punkten 1 här ovan anförts, utskottet ansett sig böra intaga till framställningar om beredande av pension åt änkor efter befattningshavare, vilka avlidit för en mera avsevärd tid sedan, har utskottet icke funnit sig kunna förorda en pensionering av ifrågavarande fem änkor.

Vad beträffar övriga i motionen omförmälda änkor synas enligt utskottets mening billighetsskäl tala för beviljande av understöd av statsmedel. Samtliga äro nämligen änkor efter befattningshavare, vilka under en jämförelsevis lång tid tjänat staten och äro antingen på grund av hög ålder eller av styrkt sjukdom oförmögna till arbete, med vilket de kunna försörja sig. Av handlingarna att döma synas de även vara i sådana ekonomiska omständigheter, att

behov av understöd torde få anses föreligga. Under sådana förhållanden har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att årliga understöd beredas ifrågavarande änkor från allmänna indragningsstaten. Understöden synas, i enlighet med vad i åtskilliga liknande fall beviljats, böra bestämmas till 384 kronor årligen, samt utgå från och med den 1 januari 1928.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 9, i vad den avser understöd åt underofficerskorpralen Gustaf Bernhard Karlssons änka Greta Lovisa Karlsson, född Karlsson, korpralen Wilhelm Elmgrens änka Karolina Elmgren, född Petersson, underofficerskorpralen Carl August Åhlfelts änka Ida Kristina Åhlfelt, född Svensson, samt daglönarna Gustaf Adolf Olausson Algos änka Bengta Algo, född Svensson, Karl Teodor Erikssons änka Hanna Augusta Eriksson, född Petersdotter, och Josef Petterssons änka Emilia Kristina Pettersson, född Karlsson, må medgiva, att en var av bemälda änkor må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor; samt

b) att förevarande motion I: 9, i vad den avser understöd åt förmannen Carl Henrik Thörnbergs änka Gertrud Fredrika Thörnberg, född Petersson, korpralen Carl Reinhold Haglunds änka Jenny Josefina Haglund, född Svanberg, samt daglönarna Carl Johan Magnussons änka Hilda Magnusson, född Persdotter, Pehr August Larssons änka Hedvig Dorothea Larsson, född Svensson, och Anders Nilssons änka Botilda Nilsson, född Andersdotter, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

21:o.

I en inom första kammaren av herr *Leander* väckt motion nr 10 har föreslagits, »att riksdagen måtte tilldela avlidne daglönaren å kronovarvet i Karlskrona nr 996 Anders Johan Johanssons efterlämnade änka *Anna Maria Johansson* en årlig pension å 384 kronor att från och med den 1 januari 1928 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, utgå å allmänna indragningsstaten».

*Ang.
årligt under-
stöd åt dag-
lönaren A. J.
Johanssons
änka.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Anders Johan Johansson, som var född den 14 december 1854, anställdes den 17 november 1880 såsom daglönare vid artilleridepartementet i Karlskrona och tjänstgjorde därstädes till den 11 oktober 1881, då han överflyttades till ingenjördepartementet, där han

sedermåra oavbrutet tjänstgjorde till sin död den 18 januari 1914. Hans efterlämnade änka Anna Maria Johansson, född den 19 april 1859 och alltså omkring 69 år gammal, är enligt intyg fattig och synes sakna anhöriga, som i nämnvärd grad kunna draga försorg om henne.

Utskottet.

Då enligt vad av utredningen framgår, daglönaren Johansson avlidit redan år 1914, har utskottet på skäl, som angivits under punkten 1 här ovan, funnit sig böra avstyrka bifall till det i motionen framställda förslaget om pensionering av hans efterlämnade änka.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion I:10 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

22:o.

*Ang.
ärligt under-
stödt åt 1:a
klass sjömän-
nen E. Jonas-
sons och F. J.
Anderssons
änkor.*

I en inom första kammaren av herr *Leander* väckt motion nr 11 har hemställt, »att avlidne första klass sjömannen *Elof Jonassons* änka *Hilda Jonasson*, född *Svensdotter*, och likaledes avlidne första klass sjömannen *Frans Johan Anderssons* änka *Hedvig Jeanette Andersson*, född *Jönsdotter*, måtte vardera tilldelas en ärlig pension å 384 kronor att från och med den 1 januari 1928 utgå under hennes återstående livstid, därest hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

Beträffande motiveringen för förslaget i fråga får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas huvudsakligen följande:

Elof Jonasson, som var född den 3 juli 1866 och avled den 30 mars 1908, inskrevs vid sjömanskåren i Karlskrona den 1 maj 1888 och hade där ständig tjänstgöring intill sin död eller i sammanlagt 19 år 11 månader. Hans änka *Hilda Jonasson*, född *Svensdotter* den 9 augusti 1874 och sålunda över 53 år gammal, befinner sig enligt intyg i tryckta ekonomiska förhållanden samt synes sakna anhöriga, som i nämnvärd mån kunna bidra till hennes uppehälle.

Frans Johan Andersson, född den 12 oktober 1860, inskrevs i sjömanskåren den 1 september 1879 och var sedan oavbrutet anställd i flottans tjänst till sin död den 10 juni 1897. Vid sitt frånfälle efterlämnade han, förutom sex minderåriga barn, hustrun *Hedvig Jeanette Andersson*, född *Jönsdotter* den 11 november 1859 och alltså nu omkring 68 år gammal, vilken ännu lever såsom änka. Änkan, som numera på grund av sjukdom är fullständigt oförmögen till arbete, är för sin försörjning väsentligen beroende av en sin son.

Utskottet.

Av utredningen framgår, att i motionen omförmälda anställningshavare avlidit för en avsevärd tid sedan, *Jonasson* år 1908 och *Andersson* år 1897. Med hänsyn härtill och under hänvisning till vad utskottet anfört uti punkten 1 här ovan får utskottet anstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion I:11 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

23:o.

I en inom första kammaren väckt motion nr 12 har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen ville besluta tillerkänna envar av följande sju änkor efter daglönare vid flottans varv i Karlskrona, nämligen *Carl Magnus Runo Wiréens* änka, *Elin Wiréen*; *Oscar Leo Sandströms* änka, *Maria Lovisa Sandström*; *Carl Johan Mattssons* änka, *Johanna Mattsson*; *Måns Jakobssons* änka, *Hanna Jakobsson*; *Gustaf Olssons* änka, *Emma Olsson*; *Carl Lundqvists* änka, *Frida Elisa Kristina Lundqvist* och *Carl Johan Svenssons* änka, *Botilda Svensson*, från och med den 1 januari 1928 ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd».

Ang.
årligt under-
stöd åt sju
änkor åt
daglönare vid
flottans varv
i Karlskrona.

Beträffande motiveringen för förslaget i fråga får utskottet hänvisa till vad motionen innehåller.

Av tillgängliga handlingar inhämtas huvudsakligen följande:

Carl Magnus Runo Wiréen, född den 5 oktober 1851, antogs till skeppsgosse den 1 maj 1865, överflyttades till matroskåren den 2 oktober 1874 samt erhöll den 13 februari 1882 avsked på egen begäran. Han antogs som daglönare vid ekipagedepartementet av flottans varv i Karlskrona den 19 april 1884, utnämndes till förman den 11 maj 1907 och kvarstod i anställningen till den 30 juni 1914, då han avgick med pension efter en väl vitsordad tjänstetid av omkring 40 år, däri icke inberäknat 7 år såsom skeppsgosse. Han avled den 17 mars 1915, efterlämnande änka *Elin Wiréen*, född *Olsson* den 21 mars 1854 och alltså 74 år gammal, som befinner sig i fattiga omständigheter.

Oscar Leo Sandström, född den 28 juni 1858, antogs som daglönare vid ingenjördepartementet av flottans varv i Karlskrona den 1 mars 1874, erhöll avsked den 14 oktober 1885, antogs åter den 5 januari 1887, befordrades till förman den 1 november 1907 och avled den 19 maj 1916 efter en väl vitsordad tjänstetid av omkring 40 år. Änkan, *Maria Lovisa Sandström*, född *Petersson* den 14 november 1852 och alltså 75 år gammal, befinner sig i fattiga omständigheter.

Carl Johan Mattsson, född den 23 augusti 1851, var anställd som daglönare vid ingenjördepartementet från den 29 mars 1876 till sin död den 11 juli 1911 eller i 35 år. Änkan, *Johanna Mattsson*, född *Andersson* den 18 februari 1863 och sålunda 65 år gammal, intygas vara i behov av understöd.

Måns Jakobsson, född den 4 juli 1849, var anställd som daglönare vid ingenjördepartementet från den 24 november 1876 till den 31 augusti 1914, då han erhöll avsked med pension efter nära 38 års väl vitsordad tjänstetid. Behållningen i boet efter *Jakobsson*, som avled den 28 november 1922, uppgick till

5,030 kronor. Hans änka Hanna Jakobsson, född Andersdotter den 23 augusti 1850 och alltså över 77 år gammal, saknar enligt uppgift taxerad inkomst.

Gustaf Olsson, född den 2 januari 1860, var anställd vid ingenjördepartementet under tiden 5 februari 1892—22 september 1893, 17 april 1894—17 augusti 1895, 16 juni 1900—16 oktober 1909 samt från den 18 oktober 1909 till sin död den 6 december 1920 eller i sammanlagt omkring 23 år. Hans efterlämnade änka *Emma Olsson*, född Andersdotter den 7 november 1859 och alltså över 68 år gammal, är enligt intyg medellös.

Carl Lundqvist, född den 5 december 1857, antogs som daglönare vid ingenjördepartementet den 1 april 1873 samt erhöll avsked den 1 maj 1873, antogs åter den 11 april 1874, befordrades till förman den 19 september 1916 och avgick med pension den 31 maj 1923 efter en väl vitsordad tjänstetid av nära 49 år. Han avled den 14 december 1927. Änkan, *Frida Elise Kristina Lundqvist*, född *Svensson* den 3 oktober 1856 och alltså över 71 år gammal, är oförmögen till förvärvsarbete samt befinner sig, enligt vad som vitsordats, i behövande villkor.

Carl Johan Svensson, född den 7 augusti 1864, antogs som daglönare vid ingenjördepartementet den 10 april 1893, erhöll avsked den 6 november 1897 samt antogs åter den 25 januari 1898. Därefter tjänstgjorde han till den 30 september 1926, då han erhöll avsked med förtidspension. Han avled den 14 februari 1927, efterlämnande änka *Botilda Svensson*, född *Karlsson* den 21 januari 1872. Änkan, som alltså är 56 år gammal, lider enligt läkarintyg av vissa sjukdomar, på grund av vilka hennes arbetsförmåga är väsentligt nedsatt samt befinner sig, enligt vad som intygats, i behövande villkor.

I fråga om här avsedda änkor synes av handlingarna framgå, att de antingen icke äga försörjningspliktiga anhöriga eller ock sakna anhöriga i sådan ställning, att dessa kunna draga försorg om deras uppehälle.

Utskottet.

Av skäl, som under punkten 1 här ovan anförts, finner utskottet sig böra avstyrka bifall till motionärens förslag, att årliga understöd skulle beviljas änkorna efter daglönarna *Wiréen*, *Sandström* och *Mattsson*, vilka avlidit respektive åren 1915, 1916 och 1911.

Beträffande övriga i motionen omförmälda änkor har utskottet med hänsyn till de föreliggande omständigheterna ansett sig böra tillstyrka bifall till motionärens förslag.

Utskottet hemställer alltså,

- a) att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 12, i vad den avser understöd åt daglönarna *Måns Jakobssons* änka *Hanna Jakobsson*, född *Andersdotter*, *Gustaf Olssons* änka *Emma Olsson*, född *Andersdotter*, *Carl Lundqvists* änka *Frida Elise Kristina Lundqvist*, född *Svensson*, och *Carl Johan Svenssons* änka *Botilda Svensson*, född *Karlsson*, må medgiva, att envar av bemälda änkor må från och med den 1 januari 1928

under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbara ett årligt understöd av 384 kronor; samt

b) att förevarande motion I: 12, i vad den avser understöd åt daglönarna Carl Magnus Runo Wiréens änka Elin Wiréen, född Olsson, Oscar Leo Sandströms änka Maria Lovisa Sandström, född Petersson, och Carl Johan Mattssons änka Johanna Mattsson, född Andersson, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

24:o.

I en inom första kammaren av herr *Östergren* väckt motion nr 13 har hemställts, »att riksdagen ville besluta tillerkänna daglönaren vid flottans beklädnadsverkstad i Karlskrona *Jonas Anderssons* änka, *Augusta Wilhelmina Andersson*, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten från och med den 1 januari 1928, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd».

Ang.
årligt under-
stöd åt dag-
lönaren *J.*
Anderssons
änka.

I fråga om motiveringen för ifrågavarande förslag tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att daglönaren *Jonas Andersson*, som avled den 21 augusti 1921, varit anställd såsom skomakare vid flottans beklädnadsverkstad i Karlskrona från och med den 25 juni 1877 till den 11 januari 1916, då han efter 38½ års väl vitsordad tjänstetid avgick med pension; samt att hans änka *Augusta Wilhelmina Andersson*, född *Holmberg* den 16 mars 1854 och sålunda 74 år gammal, är dövtum och i behövande omständigheter.

Då utskottet ansett skäl föreligga att i här förevarande fall tillstyrka understöd av allmänna medel och icke funnit anledning till erinran mot vad motionären i sådant avseende föreslagit, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 13, må medgiva, att daglönaren *Jonas Anderssons* änka *Augusta Wilhelmina Andersson*, född *Holmberg*, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbara ett årligt understöd av 384 kronor.

25:o.

I en inom första kammaren under nr 14 väckt motion har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen ville besluta tillerkänna daglönaren vid flottans proviantförråd nr 11 *Mattis Andreasson Anderssons* änka, *Elin Andersson*, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ut allmänna indragningsstaten från och med den 1 januari 1928, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd».

Ang.
årligt under-
stöd åt dag-
lönaren *M. A.*
Anderssons
änka.

Beträffande motiveringen för motionärens ifrågavarande förslag hänvisar utskottet till vad motionen innehåller.

Av tillgängliga handlingar framgår, att daglönaren Mattis Andreasson Andersson, som var född den 12 september 1865, varit anställd som daglönare vid ingenjördepartementet av flottans varv i Karlskrona under tiden 27 april 1893—3 augusti 1895 och vid flottans proviantförråd från den 5 augusti 1895 till sin död den 27 december 1917; att hans efterlämnade änka Elin Andersson, född Svendsdotter den 25 oktober 1859 och alltså omkring 68 år gammal, är medellös; samt att änkan synes sakna anhöriga, som kunna draga försorg om henne.

Utskottet. Såsom framgår av utredningen, avled daglönaren Andersson redan år 1917. Med hänsyn härtill har utskottet, i anslutning till vad utskottet uttalat under punkten 1 här ovan, ansett sig böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet får sålunda hemställa,

att förevarande motion I: 14 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

26:o.

*Ang.
årligt under-
stöd åt sjuk-
husdrängen
A. Carlssons
änka.*

I en inom första kammaren väckt motion nr 15 har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna sjukhusdrängen August Carlssons änka, *Matilda Carlsson*, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten från och med den 1 januari 1928, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd».

Beträffande motiveringen för ifrågavarande yrkande hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att sjukhusdrängen Carlsson, som avled den 16 februari 1924, varit anställd vid flottans sjukhus i Karlskrona från och med den 1 september 1877 till den 31 augusti 1913, då han avgick med pension; att hans efterlämnade änka Matilda Carlsson, född Svendsdotter den 9 januari 1863 och alltså 65 år gammal, är i behövande villkor; att änkan på grund av lärbensbrott är ofärdig; samt att hon synes sakna anhöriga, vilka i nämnvärd mån kunna draga försorg om henne.

Utskottet. Utskottet, som biträder förslaget om årligt understöd åt änkan Carlsson med i motionen föreslaget belopp, får hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 15, må medgiva, att sjukhusdrängen August Carlssons änka Matilda Carlsson, född Svendsdotter, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

27:o.

I en inom första kammaren väckt motion nr 16 har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen ville besluta tillerkänna korpralen vid flottans eldarekompani i Karlskrona Nr 375 Bror Charsmes Gustav August Larssons änka, *Emelia Sofia Larsson*, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten från och med den 1 januari 1928, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd».

Ang.
årligt under-
stöd åt korp-
ralen B. O. G.
A. Larssons
änka.

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av handlingar i ärendet framgår, att korpralen Larsson, som avled den 29 september 1924, varit anställd vid sjömanskåren i Karlskrona från och med den 31 juli 1895 till den 31 oktober 1923, då han erhöll avsked efter en tjänstetid av omkring 28 år; att hans efterlämnade änka *Emelia Sofia Larsson*, född *Jönsson* den 13 november 1863 och alltså 64 år gammal, befinner sig i behövande omständigheter; samt att änkan synes sakna anhöriga, som kunna draga försorg om henne.

Då utskottet ansett skäl föreligga att i här förevarande fall tillstyrka understöd av allmänna medel och icke funnit anledning till erinran mot vad motionären i sådant avseende föreslagit, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I:16, må medgiva, att korpralen Bror Charsmes Gustav August Larssons änka *Emelia Sofia Larsson*, född *Jönsson*, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

28:o.

I en inom första kammaren under nr 17 väckt motion har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen ville besluta tillerkänna korpralen vid flottans 3:dje matroskompani i Karlskrona Nr 85 Carl Henrik Sandbergs änka, *Emelia Sofia Sandberg*, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten från och med den 1 januari 1928, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd».

Ang.
årligt under-
stöd åt korp-
ralen C. H.
Sandbergs
änka.

Beträffande motiveringen för förslaget i fråga hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att korpralen Sandberg varit anställd vid sjömanskåren i Karlskrona från och med den 1 maj 1874 till sin död den 12 februari 1911; att hans efterlämnade änka *Emelia Sofia Sandberg*, född *Löfqvist* den 11 november 1856 och alltså 71 år gammal, befinner sig i behövande levnadsvillkor; samt att änkan på grund av sjukdom är oförmögen till

arbete och synes sakna anhöriga, som i nämnvärd mån kunna draga försorg om henne.

Utskottet.

Då korpralen Sandberg avlidit redan år 1911, finner sig utskottet av skäl, som under punkten 1 här ovan angivits, böra avstyrka bifall till motionärens förslag om beredande av årligt understöd åt hans efterlämnade änka.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion I:17 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

29:o.

*Ang.
pension åt f.
verkmästaren
F. A. Boh-
mans änka.*

I en inom första kammaren väckt motion nr 18 har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen ville besluta tillerkänna verkmästaren vid flottans varv i Stockholm Frans August Bohmans änka, *Emma Charlotta Bohman*, en årlig pension av 528 kronor, att utgå ur allmänna indragningsstaten från och med den 1 januari 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av handlingarna i ärendet framgår, att verkmästaren vid flottans varv i Stockholm Frans August Bohman, som var född den 20 december 1839, varit anställd vid sjömanskåren i Karlskrona under tiden 1 maj 1859—8 april 1872, då han erhöll avsked på egen begäran; att han den 26 oktober 1875 åter antagits i kronans tjänst som daglönare vid flottans varv i Stockholm, utnämnts till förman den 16 juni 1893, till mästare den 1 januari 1901 samt till verkmästare den 1 mars 1916; att han vid avgången från tjänsten den 30 april 1917 efter en väl vitsordad tjänstetid av 54½ år från flottans pensionskassa tillerkänts pension såsom mästare till belopp av 1,000 kronor, varå utgått sedermera av riksdagen medgivna tilläggsförmåner; att han, som avlidit den 18 mars 1927, vid sin död efterlämnat änka *Emma Charlotta Bohman*, född *Andersson* den 14 juni 1860 och alltså 67 år gammal; att änkan icke är berättigad till gratial från flottans pensionskassa, enär mannen först vid en ålder av 77 år sökt bliva delägare i kassan och då med hänsyn till innehålllet i avgivet läkarintyg icke berättigats grundlägga gratial för efterlevande; att behållningen i boet efter Bohman utgjort 9,174 kronor; samt att stärbhusdelägare äro, förutom änkan, den avlidnes syster och brorson.

Utskottet.

Utskottet förordar, att ett årligt understöd från allmänna indragningsstaten beredes verkmästaren Bohmans änka. Vad beträffar storleken av detta understöd har utskottet med hänsyn till de föreliggande omständigheterna icke funnit anledning tillstyrka högre belopp än 444 kronor.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I:18, må medgiva, att förre verkmästaren vid flottans varv i Stockholm

Frans August Bohmans änka Emma Charlotta Bohman, född Andersson, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 444 kronor.

30:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 2 har herr *Holmgren* hemställt, »att riksdagen ville medgiva, att avlidne korpralen vid 3 matroskompaniet Karl Alfred Magnussons änka *Agnes Maria Sofia Magnusson, född Karlström*, må från den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd till belopp, som må befinnas skäligt».

Ang.
årligt under-
stöd åt korpralen *K. A. Magnussons*
änka.

Beträffande motiveringen för förslaget i fråga hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att korpralen Magnusson varit anställd vid sjömanskåren i Karlskrona från och med den 1 maj 1872 till sin död den 30 maj 1911; att hans änka *Agnes Maria Sofia Magnusson, född Karlström* den 18 april 1857 och alltså nära 71 år gammal, befinner sig i behövande omständigheter; att änkan åtnjuter fattigvårdsunderstöd och folkpension med tillsammans 21 kronor 70 öre i månaden; samt att hon synes sakna anhöriga, som i nämnvärd mån kunna bidra till hennes uppehälle.

Då motionärens förslag avser pensionering av änkan efter en anställningshavare, som avlidit redan år 1911 eller för nära 17 år sedan, får utskottet, under återropande av vad utskottet anfört under punkten 1 här ovan, hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion II:2 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

31:o.

I en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion nr 3 har hemställts, »det riksdagen ville medgiva, att avlidne daglönaren Sven Patrik Mattssons änka *Ester Helena Mattsson, född Mårtensson*, må från den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd till belopp, som må befinnas skäligt».

Ang.
årligt under-
stöd åt daglönaren *S. P. Mattssons*
änka.

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av motionen med däri återropade handlingar framgår, att daglönaren Mattsson, som var född den 24 mars 1889, anställdes vid ingenjördepartementet av flottans varv i Karlskrona den 16 december 1909 och avled å flottans sjukhus

den 19 augusti 1923 på grund av sjukdom, till vars utbrott hans arbete i varvets pannverkstad enligt läkares intyg sannolikt bidragit; att hans efterlämnade änka, som är född den 11 juli 1889 och alltså 38 år gammal, är medellös; samt att hon på grund av sjukdom är mindre arbetsför.

Utskottet.

I betraktande av de omständigheter, som åberopats i motionen, vill utskottet förorda, att ett årligt understöd av statsmedel beredes änkan Mattsson, och torde detta understöd böra bestämmas till 384 kronor samt utgå från och med den 1 januari 1928.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:3, må medgiva, att daglönaren Sven Patrik Mattssons änka Ester Helena Mattsson, född Mårtensson, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

32:o.

Ang.
årligt under-
stöd åt korp-
ralen R. A.
Anderssons
änka och
barn.

I en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion nr 37 har hemställts, »att riksdagen ville medgiva, att avlidne korpralen vid flottans 1. ekonomikompani Reinhold Anatolius Anderssons änka *Estrid Elisabet Andersson*, född *Petersson*, må från den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt deras barn *Stig David Anatolius* och *Birgit Barbro Margareta Elise*, tills de uppnå 16 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd till belopp, som må befinnas skäligt».

Beträffande motiveringen för yrkandet tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av tillgängliga handlingar framgår, att *Andersson*, som var född den 3 juli 1889 och antogs till 3:e klass sjöman vid sjömanskåren i Karlskrona den 28 oktober 1907 samt sedermera befordrades till korpral, under tjänstgöring i februari 1912 ådragit sig lungtuberkulos. I anledning av sjukdomen förklarades *Andersson* genom beslut den 14 mars 1914 av riksförsäkringsanstalten berättigad att jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, erhålla livränta från och med den dag, då han upphörde att åtnjuta underhåll och vård genom militär myndighets försorg samt avlöning av statsmedel. *Andersson* kvarstod emellertid i tjänst intill sin död. På grund härav kunde enligt bestämmelserna i förordningen ersättning av riksförsäkringsanstalten icke utbetalas till *Andersson*.

Vid sin död, som inträffade den 9 december 1918, efterlämnade *Andersson* änka, född den 2 oktober 1891 och sålunda nu 36 år gammal, samt två i äktenskapet födda barn, nämligen en son, född den 30 december 1912, och en dotter, född den 19 april 1916. Äktenskapet hade ingåtts den 4 april 1912.

I ett den 23 december dagtecknat läkarintyg har anförts, att änkan Andersson vårdats å lasarettet i Karlskrona upprepade gånger åren 1924 och 1927 för inflammation i bäckenorganen samt att hon på grund av denna åkomma syntes få sin arbetsförmåga i väsentlig grad nedsatt.

Av ett utav fattigvårdssysslomannen i Karlskrona den 21 december 1927 avgivet intyg framgår beträffande ankans ekonomiska förhållanden bland annat följande, nämligen

att tillgångarna i dödsboet efter mannen endast upptogo behövt enklare lösöre samt ett mindre belopp i kontanter,

att hon den 3 december 1919 gjort framställning om fattigvård för barnen och erhållit sådan från och med den 1 januari 1920 samt även för sig själv under olika tider och med varierande belopp beroende på föreliggande fattigvårdsbehov,

att hon från och med den 4 november 1927 på fattigvårdens bekostnad vårdas å länslasarettet i Karlskrona samt erhåller bidrag till hyran, varjämte sonen intager sina middagsmåltider å fattigvården,

att dottern under moderns sjukdom är på barnavårdsnämndens bekostnad intagen å Karlskrona barnhem för flickor, varunder hennes uppfostringsbidrag från fattigvården är indraget,

att sonen har plats som springpojke med 10 kr. per månad,

att änkan Andersson de första åren efter mannens död haft synnerligen god arbetsinkomst, men att denna under senare åren nedgått till ca 27 kronor per vecka; samt

att hon är i avsaknad av egendom utom behövt lösöre.

I en till Kungl. Maj:t i februari 1927 ingiven ansökning hemställde änkan Andersson om understöd för sig och sina barn.

I häröver avgivet utlåtande anförde *riksförsäkringsanstalten* huvudsakligen följande.

Jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgives, om sjukdomen medfört döden inom två år från det densamma blev känd, förutom begravningshjälp, livränta *dels* till änka, när äktenskapet slutits före den tidpunkt, då sjukdomen yppades, *dels ock* till minderårigt barn, som fötts före sagda tidpunkt eller födes därefter i ett förut slutet äktenskap. Därjämte föreskrives att, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, rätten till ersättning är förverkad, om ej framställningen om ersättning göres inom två år från det döden inträdde.

I förevarande fall har dödsfallet inträffat, sedan mer än två år förflutit från det sjukdomen i fråga blev känd. Av i ärendet verkställd utredning framgår vidare, att äktenskap ingåtts mellan sökanden och hennes man den 4 april 1912 och sålunda efter den tidpunkt, då sjukdomen yppades. Makarnas barn äro födda, det ena den 30 december 1912 och det andra den 19 april 1916 och sålunda efter den tidpunkt, då sjukdomen yppades, samt i det efter ifrågavarande tidpunkt ingångna äktenskapet. Härjämte må framhållas, att framställning om ersättning i anledning av dödsfallet gjorts först under år 1927 och sålunda efter det att en tidrymd av över två år förflutit från det döden inträdde.

På grund av ovan angivna omständigheter äro sökanden och hennes barn i anledning av ifrågavarande dödsfall icke berättigade till ersättning jämlikt förenämnda förordning.

I kungörelsen den 4 juni 1920 (nr 305) har beträffande skador, som yppats efter 1919 års ingång, uteslutits den tidigare bestämmelsen, att ersättning i

anledning av dödsfall endast utgives, om skadan medfört döden inom två år från det sjukdomen blev känd, varjämte tiden, inom vilken framställning om ersättning i anledning av dödsfall får göras, utsträcks till tre år.

Under förutsättning, att sistnämnda ändrade bestämmelser vore tillämpliga i nu förevarande fall, skulle, såsom framgår av ovanstående, sökanden och hennes barn likväl icke vara berättigade till livränta enligt förordningen.

Marinförvaltningen yttrade i infordrat utlåtande, att ämbetsverket med hänsyn till de av riksförsäkringsanstalten framhållna omständigheterna funne sig icke kunna tillstyrka bifall till ansöknings om pension för sökanden och hennes barn. Marinförvaltningen hemställde likväl på grund av förebragta bevekande skäl, att sökanden måtte beredas understöd för en gång med ett belopp av 300 kronor.

Statskontoret, som jämväl avgav utlåtande i ärendet, förklarade sig i likhet med marinförvaltningen icke kunna tillstyrka bifall till sökandens anhållan om beredande åt henne och hennes barn av pension eller årligt understöd, men förordade med hänsyn till föreliggande omständigheter marinförvaltningens förslag om beviljande av ett tillfälligt understöd till belopp av 300 kronor.

Genom beslut den 2 december 1927 medgav Kungl. Maj:t med hänsyn till föreliggande ömmande omständigheter, att till änkan Andersson finge utbetalas en gratifikation för en gång av 300 kronor.

Utskottet.

Av den lämnade utredningen framgår, att änkan Andersson icke är berättigad till livränta enligt bestämmelserna i 1909 års militärsättningsförordning. Med hänsyn emellertid till att hennes man, vilken under omkring 10 år varit i statens tjänst anställd, därunder ådragit sig sjukdom, som medfört hans död, och då hans efterlevande synas vara i behov av understöd, har utskottet funnit det vara billigt, att staten här träder hjälpande emellan. Utskottet har ansett sig böra tillstyrka, att understöd beviljas med 384 kronor till änkan, så länge hon förbliver ogift, samt med 96 kronor årligen till vardera av de minderåriga barnen intill utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 år. Understöden synas böra anvisas från allmänna indragningsstaten och utgå från och med den 1 januari 1928.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 37, må medgiva, att korpralen Reinhold Anatolius Anderssons änka Estrid Elisabet Andersson, född Petersson, samt makarnas minderåriga barn Stig David Anatolius och Birgit Barbro Margareta Elise må från och med den 1 januari 1928 från allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 384 kronor samt vardera av barnen till och med utgången av det kalenderår, varunder det uppnår 18 års ålder, med 96 kronor.

33:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 180 har herr *Törnkvist* i Karlskrona hemställt, »att riksdagen måtte bevilja följande änkor efter daglönare vid flottans varv i Karlskrona nämligen: *Maria Karolina Karlsson, Karolina Jonasson, Anna Sofia Håkansson, Sigrid Olsson, Henriette Johansson* och *Ellen Maria Rundcrantz*, samtliga i Karlskrona, ett årligt understöd åt var och en av 384 kronor, att utgå från 1 januari 1928 under deras återstående livstid, så länge understödstagaren förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

Ang.
årligt under-
stöd åt sex
änkor efter
daglönare vid
flottans varv i
Karlskrona.

Beträffande de skäl, som av motionären åberopats till stöd för förslaget i fråga, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas i förevarande ärenden huvudsakligen följande:

Carl August Karlsson, som avled den 7 juni 1927, var anställd såsom daglönare vid ingenjördepartementet av flottans varv i Karlskrona dels under tiden 23 oktober 1877—1 september 1880, dels ock från den 14 februari 1881 till den 31 maj 1922, då han erhöll avsked med pension efter en väl vitsordad tjänstetid av omkring 44 år. Han efterlämnade vid sin död, förutom änka, *Maria Karolina Karlsson*, född Berg den 25 april 1861 och alltså nära 67 år, fem barn. Änkan sammanbor med de två yngsta barnen och sköter det gemensamma hushållet, vars utgifter bestridas av nämnda barn. Behållningen i boet efter mannen uppgick till 6,173 kronor.

Ola Jonasson, som avled den 12 januari 1923, var anställd vid ingenjördepartementet i Karlskrona från och med den 16 november 1875 till den 30 september 1913, då han erhöll avsked med pension efter en väl vitsordad tjänstetid av omkring 38 år. Hans änka *Karolina Jonasson*, född *Olsson* den 7 mars 1854 och sålunda 74 år gammal, är i behov av understöd.

Peter Håkansson, som avled den 27 oktober 1927, anställdes vid ingenjördepartementet i Karlskrona den 17 juli 1876 och erhöll avsked med pension den 31 december 1911 efter en väl vitsordad tjänstetid av omkring 35 år. Hans efterlämnade änka *Anna Sofia Håkansson*, född *Petersdotter* den 15 maj 1858 och alltså nära 70 år gammal, saknar inkomst och är i behov av understöd.

Frans Vilhelm Olsson, som avled den 17 juni 1909, var anställd vid ingenjördepartementet i Karlskrona dels under tiden 15 november 1876—28 februari 1877, dels under tiden 23 juli 1877—22 mars 1878, dels ock slutligen från och med den 3 mars 1882 till sin död. Hans sammanlagda anställningstid uppgick till omkring 28 år. Änkan *Sigrid Olsson*, född *Stålhandske* den 22 juni 1855 och sålunda nära 73 år gammal, åtnjuter fattigvårdsunderstöd med 25 kronor, folkpension med 9 kronor 20 öre samt understöd från enskild kassa med 5 kronor, allt för månad räknat.

Axel Vilhelm Johansson, som avled den 19 september 1923, var anställd vid sjömanskåren i Karlskrona under tiden 1 maj 1890—30 april 1893, vid artilleridepartementet därstädes under tiden 20 oktober 1893—30 april 1894 samt från och med den 12 oktober 1895 intill sin död. Hans sammanlagda tjänstetid uppgick till över 31 år. Vid sin död efterlämnade han, förutom änkan *Hen-*

riette Johansson, född Flemming den 19 januari 1876 och alltså 52 år gammal, två minderåriga barn. Änkan, som är i behövande levnadsvillkor, har enligt läkarintyg på grund av hjärtfel sin arbetsförmåga nedsatt till en tredjedel av det normala.

Carl Albert Rundcrantz, som avled den 20 november 1917, var anställd vid sjömanskåren i Karlskrona under tiden 17 september 1893—26 oktober 1900 samt vid artilleridepartementet därstädes från den 1 november 1900 till sin död. Hans änka *Ellen Maria Rundcrantz*, född *Svensson* den 5 april 1870 och alltså 58 år gammal, lider enligt läkares intyg av vissa sjukdomar, på grund av vilka hon är oförmögen att genom arbete förvärva sitt livsuppehälle. Hon är ock, enligt vad vederbörande pastorsämbete vitsordat, i behov av understöd.

Beträffande de i motionen avsedda personerna synes av handlingarna framgå, att de sakna anhöriga, vilka kunna i mera avsevärd mån draga försorg om deras uppehälle.

Utskottet.

Vad först angår daglönäränkorna *Karlsson*, *Jonasson* och *Håkansson* har utskottet på skäl, som av motionären åberopats, funnit sig böra tillstyrka, att årliga understöd beviljas dessa änkor till i motionen ifrågasatt belopp.

Vad därefter beträffar motionärens förslag om beredande av understöd åt änkan efter daglönaren *Olsson*, vilken avlidit redan år 1909, får utskottet i anslutning till vad utskottet anfört under punkten 1 här ovan avstyrka bifall till detsamma.

Vidkommande slutligen änkor efter daglönarna *Johansson* och *Rundcrantz* har utskottet inhämtat, att dessa änkor var för sig hos Kungl. Maj:t gjort framställning om att komma i åtnjutande av pension, samt att Kungl. Maj:t, sedan marinförvaltningen och statskontoret i avgivna utlåtanden icke ansett anledning förefinnas för understöds beviljande, genom beslut den 31 mars 1928 funnit berörda framställningar icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Beträffande änkan *Johansson* har utskottet emellertid med hänsyn till innehållet i ovan omförmälda läkarintyg, vilket icke förelegat vid prövning av hennes ansökan hos Kungl. Maj:t, ansett sig böra tillstyrka beviljande av ett årligt understöd av 384 kronor. Däremot har utskottet på de i punkt 1 här ovan angivna skälen funnit sig icke böra tillstyrka motionärens förslag om understöd åt änkan efter daglönaren *Rundcrantz*, vilken avlidit redan år 1917.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

- a) att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 180, i vad den avser understöd åt daglönarna *Carl August Karlssons* änka *Maria Karolina Karlsson*, född *Berg*, *Ola Jonassons* änka *Karolina Jonasson*, född *Olsson*, *Peter Håkanssons* änka *Anna Sofia Håkansson*, född *Petersdotter*, och *Axel Vilhelm Johanssons* änka *Henriette Johansson*, född *Flemming*, må medgiva, att envar av bemälda änkor må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon för-

bliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor; samt

b) att förevarande motion II:180, i vad den avser understöd åt daglönarna Frans Vilhelm Olssons änka Sigrid Olsson, född Stålhandske, och Carl Albert Runderantz änka Ellen Maria Runderantz, född Svensson, icke må till någon riksdagens åtgärd föränleda.

34:o.

I en inom andra kammaren av herr *Svensson* i Grönvik väckt motion nr 182 har hemställts, »att riksdagen ville anslå ett belopp av 400 kronor årligen att utgå såsom understöd åt framlidne soldaten vid Kalmar regementes 8 kompani nr 62 Frans August Nihls efterlevande änka *Emilia Petersdotter Nihl*, så länge hon lever ogift».

Ang.
årligt under-
stöd åt solda-
ten *F. A. Nihls*
änka.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade handlingar.

Såsom i motionen erinrats, var frågan om understöd åt änkan Nihl föremål för behandling vid 1927 års riksdag i anledning av ett utav samme motionär då framställt förslag. De handlingar, som nu i avtryck fogats vid motionen, voro för 1927 års riksdags bankoutskott tillgängliga vid frågans bedömande.

Av berörda handlingar jämte i övrigt tillgängligt material framgick, bland annat, att Nihl, som var född den 10 juni 1862 och den 2 april 1884 antagits till soldat vid Kalmar regemente, varit beordrad att den 10 september 1912 vid Emmaboda järnvägsstation avhämta beväringmanskap, att han anlant till nämnda station på eftermiddagen den 9 september och efter att på flera ställen sökt erhålla nattkvarter sent på kvällen besökt en affärslokal i omedelbar närhet av stationen samt ensam lämnat affären ävensom att han på morgonen den 10 september påträffats död i en invid vägen löpande, på bottenstensatt kanal. Av vederbörande länsman hölls den 10, 11 och 12 september 1912 polisförhör angående dödsfallet. Undersökningens resultat sammanfattades i vederbörligt förhållningsprotokoll på följande sätt: »Av den hållna undersökningen synes allt tyda på, att Nihl omkommit genom olyckshändelse, men, då det däremot ej kunnat utrönas, huru länge Nihl, som tydligen varit något berusad, legat i diket, kan ej avgöras, om olyckshändelsen, om sådan föreligger, inträffat enbart till följd av för mycket förtärda spritdrycker eller om detta ens varit en bidragande orsak därtill.»

Sedan änkan Nihl i början av år 1925 hos riksdagens militieombudsman gjort framställning i fråga om utfående av understöd och militieombudsmannen i ärendet införskaffat utredning, fann militieombudsmannen enligt beslut den 3 april ej skäl att i ärendet vidtaga ytterligare åtgärd.

Änkan Nihl gjorde därefter hos Kungl. Maj:t hemställan om erhållande av pension. Arméförvaltningens civila departement avstyrkte bifall till ansökningsen. Då emellertid, såvitt kunnat utrönas, begravningshjälp enligt be-

stämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 29 oktober 1909 angående begravningshjälp åt manskap icke utbetalts i anledning av Nihls dödsfall, hemställde departementet om bemyndigande att till änkan Nihl utbetala en gratifikation motsvarande det belopp, som jämlikt nämnda brev skolat högst utbetalas i begravningshjälp eller 75 kronor.

Den 14 augusti 1925 beslöt Kungl. Maj:t i enlighet med vad civila departementet hemställt.

Under hänvisning till sålunda föreliggande utredning anförde bankoutskottet i sitt den 22 april 1927 avgivna utlåtande nr 38, punkten 37, i ärendet följande:

»Då, såsom av den lämnade redogörelsen torde framgå, utredning ej kunnat vinnas, huruvida Nihls död förorsakats av olycksfall, eller överhuvud taget rörande de närmare omständigheterna i samband med dödsfallet, har utskottet, med hänsyn jämväl till att frågan om pension eller understöd åt änkan Nihl nyligen prövats såväl av riksdagens militieombudsman som av Kungl. Maj:t, funnit sig icke böra tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte.»

På grund av det anförda hemställde utskottet, att den föreliggande motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Riksdagen beslöt i enlighet med vad utskottet hemställt.

Utskottet.

Då i den nu föreliggande motionen icke förebragts några nya omständigheter, som kunna inverka på frågans bedömande, saknar utskottet anledning att frångå den ståndpunkt, utskottet år 1927 intagit i ärendet.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II:182 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

35:o.

*Ang.
årligt under-
stöd åt
ammunitions-
arbetaren
T. A. Olsson's
änka.*

I en inom andra kammaren väckt motion nr 273 har herr *Dahlén* hemställt, »att riksdagen må till änkan *Anna Sofia Wilhelmina Olsson* bevilja en årlig pension av 600 kronor att utgå från och med den 1 januari 1928».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av motionen med däri åberopade handlingar framgår, att änkan Olssons avlidne man *Ture Alexander Olsson* varit anställd såsom arbetare vid ammunitionsfabriken å *Marieberg* från och med den 16 januari 1905 till sin död den 9 december 1927 eller under nära 23 år. Änkan, som är född den 10 november 1874 och sålunda omkring 53 år gammal, lider av kroniskt eksem, som enligt läkares intyg torde för framtiden i väsentlig mån nedsätta hennes arbetsförmåga. Hon befinner sig, enligt vad som intygats, i behövande villkor och synes sakna anhöriga, som i nämnvärd grad kunna draga försorg om hennes uppehälle.

Med hänsyn till vad i motionen framhållits har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att ett årligt understöd av statsmedel beviljas arbetaren Olssons efterlevande änka. Understödet torde i enlighet med vad som i liknande fall pläggat ske böra bestämmas till 384 kronor.

Utskottet.

Aberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 273, må medgiva, att arbetaren vid ammunitionsfabriken å Marieberg Ture Alexander Olssons änka Anna Sofia Wilhelmina Olsson, född Svensson, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

36:o.

I en inom andra kammaren av herr *Olsson* i Berg väckt motion nr 278 har hemställts, »att riksdagen må besluta att tillerkänna änkan *Hulda Paulina Sundblad* i Norums församling av Göteborgs och Bohus län ett årligt understöd å sexhundra kronor».

Ang.
årligt under-
stöd åt fan-
junkaren L. B.
Sundblads
änka.

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Hulda Paulina Sundblad är änka efter fanjunkaren vid Bohusläns regemente *Ludvig Bernhard Sundblad*. Av handlingarna i ärendet framgår, att denne var född den 12 september 1843 och kom i tjänst vid regementet den 15 april 1861. Han avled den 23 februari 1894 efter en tjänstetid av omkring 32 år 10 månader. Enligt vad som utrönts var *Sundblad* icke delägare i någon av arméns änke- och pupillkassor, emedan han erhållit befordran å stat redan vid den tid, då skyldighet icke förelåg att vara delaktig i sådan kassa, och *Sundblad* icke begagnat sig av honom tillkommande rätt till frivillig delaktighet. *Sundblads* änka är alltså icke berättigad till pension.

Änkan *Sundblad* är född den 30 januari 1853 och alltså 75 år gammal. Enligt läkarintyg är hon på grund av ålderdomssvaghet och höftsjuka fullständigt oförmögen att sköta sig själv och sitt hus. Vederbörande pastorsämbete har intygat, att hon är i största behov av understöd. Hon synes sakna anhöriga i sådan ställning, att de kunna draga försorg om henne.

Då *Sundblad* avlidit redan för omkring 34 år sedan, har utskottet, i överensstämmelse med den uppfattning utskottet uttalat under punkten 1 i det föregående, ansett sig icke kunna tillstyrka, att understöd av statsmedel beviljas hans änka.

Utskottet.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 278 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

37:o.

Ang.
pension åt tff.
sekreteraren
hos riksför-
säkrings-
anstalten
A. E. Nord-
grens änka.

I en till riksdagen avlåten, den 10 februari 1928 dagtecknad proposition nr 78, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, i punkten 1¹ föreslagit riksdagen medgiva, att *Isabella Augusta Elisabet Eleonora Nordgren, född Barthelsson*, änka efter tjänstförrättande sekreteraren hos riksförsäkringsanstalten, notarien å extra stat därstädes Anders Einar Nordgren, må, räknat från och med den 1 oktober 1927, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 720 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande.

T. f. sekreteraren Nordgren, som var född den 15 maj 1887, antogs efter avlagd juris kandidatexamen och tingstjänstgöring med tjuvu rättegångsdagar till extra ordinarie notarie hos Stockholms rådhusrätt, där han tjänstgjorde till den 1 juni 1918. Under sin tjänstgöring i rådhusrätten innehade Nordgren under i handlingarna närmare angivna kortare tider förordnanden såsom kriminalassessor, registrator, inskrivningsnotarie och amanuens. Under en månad år 1918 innehade Nordgren förordnande vid Svea hovrätt såsom aktuarie för vädjade mål.

Från och med den 1 augusti 1915 intill sitt den 4 september 1927 timade frånfälle bestred Nordgren förordnanden hos pensionsstyrelsen såsom tillfällig föredragande av ansökningar om pension eller understöd. Periodvis under berörda tid var Nordgren även förordnad såsom tillfällig ledamot hos styrelsen.

Den 5 februari 1919 antogs Nordgren till amanuens hos riksförsäkringsanstalten. Den 1 oktober 1920 blev Nordgren notarie i 21:a lönegraden å extra stat hos anstalten, vilken befattning han innehade till sin död. I denna befattning åtnjöt han senast lön enligt 22:a löneklassen med 6,816 kronor för år, vartill kom dyrtidstillägg enligt gällande grunder. Därjämte innehade Nordgren från och med den 7 september 1924 förordnande att tills vidare uppehålla en sekreterarbefattning å ordinarie stat hos riksförsäkringsanstalten. Före sistnämnda dag hade Nordgren innehaft förordnande å befattning i nuvarande lönegraden B 24 eller högre grad i sammanlagt 2 år 2 månader 3 dagar.

Den efter Nordgren upprättade bouppteckningen utvisar en behållning å 2,766 kronor 36 öre. Enligt mellan makarna upprättat inbördes testamente skall behållningen med full äganderätt tillfalla änkan.

Nordgrens änka är född den 7 april 1887 och alltså 41 år gammal. Då Nordgren icke innehade ordinarie befattning, är änkan icke berättigad till pension enligt de för den ordinarie personalen hos riksförsäkringsanstalten gällande bestämmelser.

Av ett den 2 november 1927 utfärdat läkarintyg framgår, att änkan sedan mer än 2 år tillbaka lider av sömnlöshet och nervklenhet samt att på grund härav hennes förvärvsförmåga är för en avsevärd tid framåt nedsatt.

Riksförsäkringsanstalten har i ärendet anfört bland annat följande:

Hos riksförsäkringsanstalten vore endast 42 befattningar uppförda å ordinarie stat. Inbegripet extra ordinarie personal m. fl. utgjorde hela antalet

¹ Beträffande punkterna 2—4 samt 6—8 av propositionen nr 78, se utlåtande nr 30, punkterna 56—61.

befattningshavare för det dåvarande 304. Således utgjorde antalet ordinarie befattningar endast cirka 13 procent av hela personalens antal. Riksförsäkringsanstaltens befattningshavare och deras efterlevande befunno sig sålunda med avseende å pensionsrätt i betydligt sämre ställning än personalen hos de flesta andra statens verk. Denna personalens ogynnsamma ställning stode i samband därmed, att frågan om socialförsäkringens organisation ännu icke blivit slutgiltigt avgjord, vilket föranlett att av riksförsäkringsanstalten vid skilda tillfällen gjorda framställningar om överförande i större utsträckning av anstaltens befattningshavare till ordinarie stat icke lett till något resultat. Det syntes emellertid obilligt, att riksförsäkringsanstaltens personal och efterlevande till befattningshavare hos anstalten skulle bliva lidande till följd av att någon definitiv lösning av nämnda organisationsfråga ännu icke kunnat åvägbringas.

Vad särskilt Nordgren anginge borde beaktas, att en notarietjänst å anstaltens ordinarie stat under år 1924 blivit ledig samt att Nordgren, därest denna tjänst fått i vanlig ordning återbesättas, med största sannolikhet skulle hava erhållit densamma. Kungl. Maj:t hade emellertid genom beslut den 17 oktober 1924 föreskrivit, att tjänsten i fråga tills vidare allenast skulle uppehållas medelst förordnande.

Riksförsäkringsanstalten har på grund av det anförda ansett skäligt, att pension beredes åt Nordgrens änka till belopp motsvarande den pension, var till hon varit berättigad, därest Nordgren vid sitt frånfälle varit ordinarie notarie hos riksförsäkringsanstalten.

Den årliga pension, som under nyss angivna förutsättning skulle hava utgått till änkan, skulle hava utgjort 1,160 kronor.

Statskontoret har ansett pensionsbeloppet för änkan Nordgren böra fastställas till 720 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Såsom framgår av utredningen i ärendet innehade Nordgren icke ordinarie befattning, till följd varav han saknat möjlighet ingå i civilstatens änke- och pupillkassa och därigenom grundlägga pensionsrätt för sin hustru. Anledningen till att Nordgren i likhet med det stora flertalet av riksförsäkringsanstaltens befattningshavare icke blivit uppförd å ordinarie stat, torde såsom riksförsäkringsanstalten framhållit stå i samband därmed, att frågan om socialförsäkringens organisation ännu icke blivit slutgiltigt avgjord. Med hänsyn härtill synas starka billighetsskäl föreligga för beredande av någon pension av statsmedel såsom bidrag till änkan Nordgrens uppehälle. Vid bestämmandet av storleken av denna pension torde, då mannen Nordgren icke erlagt några pensionsavgifter, en viss reduktion böra äga rum av det belopp, som skolat utgå, därest Nordgren varit ordinarie notarie. Vid sådant förhållande finner utskottet det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet av 720 kronor skäligt.

Utskottet.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

38:o.

Ang.
årligt under-
stöd åt port-
vakten J.
Nilssons
änka.

I punkten 5 av förevarande proposition nr 78 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att portvakten vid Lunds hospital och asyl Johan Nilssons änka *Kerstin Nilsson, född Jönsson*, må räknat från och med den 1 juli 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Johan Nilsson, som var född den 20 april 1854, var anställd vid Lunds hospital och asyl dels såsom sjukvårdare från och med den 9 april 1882 till och med den 31 oktober 1889 och dels såsom yttre portvakt från och med den 1 november 1889 till och med den 31 augusti 1921, då han erhöll avsked. Genom beslut den 18 november 1921 tilldelades Nilsson av Kungl. Maj:t ett årligt understöd av 800 kronor.

Nilsson avled den 10 juni 1927. Den efter Nilsson upprättade boupp-teckningen utvisade en behållning av 15,683 kronor 66 öre, vilken enligt mellan makarna upprättat inbördes testamente med full äganderätt skulle tillfalla änkan. Bland tillgångarna ingick en fastighet, taxerad till 15,900 kronor men intecknad för 4,000 kronor, samt bankfordringar till sammanlagt belopp av 4,338 kronor.

Den av Nilsson innehavda portvaktsbefattningen medförde icke rättighet för honom att inträda såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Han har därför icke haft möjlighet att genom erläggande av avgifter till kassan bereda sin efterlevande hustru pension från kassan.

Änkan Nilsson har från och med den 1 december 1883 till och med 31 oktober 1889, alltså under nära sex år, varit anställd såsom inre portvakt vid hospitalet. Under tiden därefter har hon biträtt mannen i hans göromål såsom yttre portvakt.

Statskontoret har med hänsyn till de i boet efter Johan Nilsson befintliga tillgångarna i fast egendom, bankfordringar m. m. och då den enligt boupp-teckningen förefintliga behållningen i boet i sin helhet tillfölle änkan, funnit sådana omständigheter i detta fall knappast kunna anses föreligga, som plägade förutsättas för att söka utverka pension åt avliden statsarbetares änka. Emellertid vore det upplyst, att änkan Nilsson själv varit anställd såsom portvakt under en tid av nära 6 år samt därefter biträtt sin man med hans portvakts-göromål. Vid sådana förhållanden kunde det synas skäligt, att änkan Nilsson erhöle någon pension. Statskontoret ville därför icke motsätta sig, att en pension å förslagsvis 384 kronor utverkades åt henne att från allmänna indragningsstaten utgå från och med den 1 juli 1927 under hennes återstående livstid, så länge hon förbleve änka.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

I betraktande av den jämförelsevis stora behållning i boet efter portvakten Nilsson har utskottet i likhet med statskontoret ansett tveksamt, huruvida något

årligt understöd av statsmedel överhuvud taget borde beredas hans änka. Då emellerid änkan själv under en lång tid varit direkt anställd vid eller eljest utfört arbete för det hospital, där mannen tjänstgjort, har utskottet icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag, att ett årligt understöd tillerkännes änkan, oaktat hon icke är medellös. Understödet torde emellertid icke böra fastställas till högre belopp än 324 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att portvakten vid Lunds hospital och asyl Johan Nilssons änka Kerstin Nilsson, född Jönsson, må räknat från och med den 1 juli 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 324 kronor.

39:o.

I en till riksdagen avläten, den 17 februari 1928 dagtecknad proposition nr 80 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, under punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne läraren vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, medicine kandidaten *John Gunnar Larssons* och hans efterlevande hustru Emma Sofia Larssons, född Andersson, minderårige son *John Ragnar* må från och med den 1 maj 1927 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnått aderton års ålder, komma i åtnjutande av ett årligt understöd från allmänna indragningsstaten av 504 kronor.

*Ang.
årligt under-
stöd åt med.
kand. J. G.
Larssons
minderårige
son.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att medicine kandidaten Gunnar Larsson anställdes vid karolinska institutet såsom biträdande lärare under läsåret 1908—1909 för att leda en kurs i allmän kemi. Detta förordnande har sedan dess, år efter år, förnyats, och Larsson har således under en tid av 20 år meddelat den grundläggande undervisningen i detta ämne, vilken undervisning han på ett i allo synnerligen förtjänstfullt sätt utövat. De löneförmåner, han härför av statsverket uppburit, utgjorde till och med juni månad 1924 2,500 kronor om året och därefter 3,700 kronor. Sedan 1900 — under 27 år alltså — har Larsson även varit anställd som lärare i kemi med metallurgi och läkemedelslära vid tandläkarinstitutet, för vilket uppdrag han ej uppburit ersättning av statsverket utan endast stadgade avgifter av de studerande. Även om denna undervisning har han inlagt synnerligen stora förtjänster.

Larsson efterlämnade vid sin död den 16 april 1927 änka Emma Sofia Larsson, född Andersson den 17 april 1892 och alltså snart 36 år gammal, och en son, född den 1 april 1924. Behållningen i boet efter Larsson utgjorde 2,391 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till de ömmande omständigheter, som i förevarande fall föreligga, anser sig utskottet böra ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag, att Larssons efterlevande tillerkännas något understöd av statsmedel samt att detta bör ske i form av uppfostringsbidrag åt makarna Larssons minderårige son. Beträffande storleken av ifrågavarande understöd har utskottet emellertid icke funnit anledning tillstyrka ett högre belopp än 384 kronor.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att avlidne läraren vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, medicine kandidaten John Gunnar Larssons och hans efterlevande hustru Emma Sofia Larssons, född Andersson, minderårige son John Ragnar må från och med den 1 maj 1927 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnått 18 års ålder, komma i åtnjutande av ett årligt understöd från allmänna indragningsstaten av 384 kronor.

40:o.

*Ang.
pension åt
värmeskötaren
Olle Olssons
änka.*

Under punkten 2 av förevarande proposition nr 80 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att värmeskötaren vid folkskoleseminariet i Göteborg Olle Olssons änka *Ida Serafia Olsson, född Jonasson*, må, räknat från och med den 1 oktober 1927, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att värmeskötaren Olle Olsson varit anställd vid folkskoleseminariet i Göteborg från och med den 22 augusti 1912 till sin död den 22 september 1927 och därvid uppburit avlöning, som från och med budgetåret 1925—1926 fränsett tillfällig avlöningsförbättring och dyrtidstilllägg uppgått till 1,425 kronor årligen, vartill kommit fri bostad med bränsle och lyse; att han sedan mars 1924 på grund av sjukdom varit urståndsatt att sköta sin tjänst; att hans änka, som är född den 7 mars 1875 och alltså 53 år gammal, enligt intyg av läkare lider av åderbräck å båda benen samt i följd därav är i rätt hög grad nedsatt till sin arbetsförmåga; att makarna Olsson icke hade några barn i livet, samt att Olsson vid sin död efterlämnat ett sparad kapital på omkring 2,700 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Utskottet, som med hänsyn till de föreliggande omständigheterna finner billighetsskäl tala för att änkan Olsson beredes någon pension, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

41:o.

I en till riksdagen avlåten, den 2 mars 1928 dagtecknad proposition nr 142 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. vice professorn vid konsthögskolan A. Tallbergs änka *Greta Kristina Katrina Tallberg, född Santesson*, må från och med den 1 februari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 912 kronor.

Ang.
pension åt f. d.
vice professorn
vid konsthög-
skolan
A. Tallbergs
änka.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att f. d. vice professorn vid konsthögskolan A. Tallberg, som avlidit den 8 januari 1928, genom beslut av 1926 års riksdag beviljats en årlig pension från allmänna indragningsstaten å 2,724 kronor; att änkan är född den 2 juli 1878 och alltså 49 år gammal; att änkan icke är berättigad till pension från civilstatens änke- och pensionskassa, enär mannen icke kunnat vinna delaktighet i berörda kassa; samt att boupppteckningen efter Tallberg utvisat en brist i boet av 1,595 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag om beredande av pension åt änkan Tallberg. Vad beträffar pensionens storlek, har utskottet icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagit eller 912 kronor. Utskottet vill erinra, att samma belopp av 1926 års riksdag beviljats f. d. professorn vid konsthögskolan Grundströms änka.

Utskottet.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

42:o.

I en till riksdagen avlåten, den 24 februari 1928 dagtecknad proposition nr 110 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen

1:o) medgiva, att avlidne gårdssmeden vid Strömsholms hingstdepå Gustaf Oskar Blomdahls änka *Kristina Bernhardina Blomdahl, född Nordstedt*, avlidne skogvaktaren vid samma hingstdepå Otto Fredrik Lindholms änka *Augusta Maria Lindholm, född Holmqvist*, och avlidne stallbetjänten vid samma depå Gustaf Edvard Wallenbergs änka *Matilda Lovisa Wallenberg, född Forsblom*, var för sig må komma i åtnjutande av änkepension till ett belopp av 384 kronor om året, att utgå från och med den 1 januari 1928 så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd; dock att pension för tid, varunder pensionär må vara i åtnjutande av kontant understöd från depåförvaltningen, skall minskas med sålunda utgående belopp; ävensom

Ang.
pension åt
änkor efter
vissa avlidna
befallnings-
havare vid
Strömsholms
hingstdepå.

2:o) förklara, att pensionerna må utgå i första hand av det årliga överskott, som kan uppstå å avkastningen av den hos pensionskassan för tjänstemännen vid Strömsholms hingstdepå samt deras änkor och barn samlade pensionsfond, sedan de årliga pensionsbeloppen till kassans övriga pensionärer guldits, samt, i den mån detta överskott icke förslår för ändamålet, från allmänna indragningsstaten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

beträffande änkan Blomdahl: att hon är född den 21 oktober 1847; att hennes man Gustaf Oskar Blomdahl, som var född 1845 och avled den 11 juni 1914, varit anställd vid hingstdepån såsom gårdssmed från den 1 november 1884 till den 30 september 1908 eller i nära 24 år; att hon åtnjuter understöd från pensionsfonden för avskedade stallbetjänter m. fl. samt deras änkor och barn samt från andra till förfogande av depåförvaltningen stående understödsmedel med tillhoppa 80 kronor ävensom pensionstillägg av statsmedel med 61 kronor och dyrtidstillägg med 30 kronor eller alltså sammanlagt 171 kronor om året; att hon bebor och tillsammans med sina barn, som lämna henne något understöd, äger en bostadslägenhet i närheten av hingstdepån men i övrigt saknar nämnvärda tillgångar; att hon på grund av ålderdomssvaghet är oförmögen att försörja sig själv;

beträffande änkan Lindholm: att hon är född den 9 augusti 1863; att hennes man, Otto Fredrik Lindholm, som var född 1861 och avled den 5 november 1913, varit anställd såsom skogvaktare vid hingstdepån från den 1 juni 1896 till sin död eller alltså i över 17 år; att hon åtnjuter understöd från ovannämnda pensionsfond och understödsmedel med 76 kronor samt dessutom av statsmedel pensionstillägg med 57 kronor och dyrtidstillägg med 30 kronor eller sålunda tillhoppa 163 kronor om året; att hon är boende hos sin son, som arrenderar förra skogvaktarbostället; att hon saknar tillgångar, men åtnjuter något understöd från sina barn; att hon på grund av sjuklighet är oförmögen att försörja sig själv; samt

beträffande änkan Wallenberg: att hon är född den 16 april 1851; att hennes man, Gustaf Edvard Wallenberg, som var född 1844 och avled den 18 juli 1923, varit anställd vid hingstdepån från 1864 till 1918 eller alltså i 54 år, varav längsta tiden såsom stallbetjänt och någon tid såsom kusk, vilken sistnämnda befattning han dock på grund av åkomma i armmuskulaturen måste lämna redan 1892; att hon åtnjuter understöd från ovannämnda pensionsfond och understödsmedel med 80 kronor samt av statsmedel pensionstillägg med 61 kronor och dyrtidstillägg med 30 kronor, eller alltså sammanlagt 171 kronor om året; att hon hyresfritt disponerar en bostadslägenhet i depåns hus; att hon saknar nämnvärda tillgångar, men har något understöd av sina barn; samt att hon på grund av ålderdomssvaghet är oförmögen att försörja sig själv.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet.

Såsom av handlingarna i ärendet framgår, äro ifrågavarande änkor redan i åtnjutande av understöd, nämligen från depåförvaltningen vid Strömsholms hingstdepå. Kungl. Maj:ts förslag innebär, att dessa understöd skulle genom särskilt beslut av riksdagen uppbringas till 384 kronor. Utskottet vill erinra, att ett stort antal av nu utgående pensioner till änkor efter statstjänare icke uppgår till högre belopp än som utgår i förevarande fall samt att dessa låga

pensioner icke blivit av riksdagen höjda. Under sådana förhållanden har utskottet funnit det vara betänkligt att i särskilda fall tillstyrka sådan pensionsförhöjning. Såsom i propositionen framhålles, har riksdagen visserligen tidigare i några fall beviljat pensioner till belopp av 384 kronor åt änkor efter stallbetjänter vid Strömsholms hingstdepå. Intet av dessa fall torde emellertid vara fullt jämförligt med de nu föreliggande. Endast i ett av de tidigare fallen utgick understöd från depåförvaltningen, men det gällde därvid en änka, som under åtskilliga år själv tjänstgjort vid depån.

Även med hänsyn till övriga i ärendet föreliggande omständigheter har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Änkan Wallenberg äger nämligen förutom det kontanta understödet från depåförvaltningen förmånen av hyresfri bostad i depåns hus. Beträffande änkorna Blomdahl och Lindholm är att märka, att deras män avlidit redan för omkring 14 år sedan. Samtliga änkor åtnjuta dessutom bidrag till sitt livsuppehälle från sina barn.

Aberopande det anförda får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

43:o.

I punkten 2 av ifrågavarande proposition nr 110 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att framlidne extra lantmätaren Fredrik Christoffer Geddes änka *Bertha Helena Gedde, född Ljungquist*, må, räknat från och med den 1 september 1927, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 600 kronor.

*Ang.
pension åt
extra lant-
mätaren F.
C. Geddes
änka.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Extra lantmätaren Gedde, som var född den 27 mars 1859, avlade lantmätariexamen den 8 maj 1908 och konstituerades till lantmäteriauscultant den 3 juni samma år. Alltsedan den 10 sistnämnda månad, då Gedde första gången förordnades såsom medhjälpare i tjänsten hos lantmätare, var han oavbrutet sysselsatt med utövande av lantmåteriverksamhet och innehade vid sin död den 26 augusti 1927 förordnande såsom tjänstemedhjälpare hos distriktslantmätaren i Uddevalla distrikt samt var, beträffande vissa förrättningar, vikarie för distriktslantmätare. Gedde kunde sålunda vid sin död räkna sig till godo en tjänstetid av något över 19 år.

Såsom extra lantmätare uppbar Gedde ett statsarvode av 2,000 kronor för år, och beräknades enligt gällande bestämmelser (Sv. förf.-saml. 1925 nr 192) hans inkomst för arbete enligt lantmäteritaxa till 3,200 kronor, likaledes för år räknat, å vilka belopp, tillhoppa 5,200 kronor, dyrtidstillägg utgick efter för s. k. oreglerad avlöning gällande grunder.

Att Gedde icke sökt ordinarie distriktslantmätartjänst torde enligt lantmäteristyrelsen närmast vara att söka däri att han, till följd av den höga ålder han

redan vid avläggandet av lantmäterixamen innehade, icke ansetts hava stora utsikter att vinna dylik befordran.

Geddes änka är född den 2 december 1875 och alltså 52 år gammal. Hon lider enligt läkarintyg av kronisk reumatism och neurasteni, varigenom hennes arbetsförmåga är i väsentlig grad nedsatt. Behållningen i boet efter Gedde uppgick till 15,360 kronor. Änkan är den enda stärbhusdelägaren i boet.

Utgående från att Geddes avlöningsförmåner vid hans frånfalle kunde beräknas hava uppgått till 5,200 kronor, har *lantmäteristyrelsen* ansett änkan Gedde böra tillerkännas en årlig pension av 960 kronor, vilket belopp motsvarade den änkepension, som skulle hava utgått, därest Gedde varit ordinarie befattningshavare och såsom sådan delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

Statskontoret har med hänsyn till änkan Geddes icke alldeles obemedlade ställning ansett det knappast böra ifrågakomma att bereda änkan årligt understöd. I varje fall syntes understödsbeloppet icke böra fastställas till högre belopp än 600 kronor. Detta belopp hade nämligen i allmänhet beviljats av riksdagen såsom pension åt änkor efter lantmätare.

Utskottet.

I likhet med statskontoret finner utskottet det vara i viss mån tveksamt, huruvida i detta fall sådana förhållanden kunna anses föreligga, att änkepension bör ifrågakomma. Med hänsyn huvudsakligen till att änkan Geddes arbetsförmåga till följd av sjukdom är för framtiden i väsentlig grad förminskad, har utskottet emellertid ansett sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om beviljande av en pension åt änkan. Jämväl i fråga om pensionens belopp och tidpunkten för dess utgående ansluter sig utskottet till vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

44:o.

*Ang.
årligt understöd
åt f.
domänintenden-
tenden J.
Berzelius'
änka.*

I två inom riksdagen väckta likalydande motioner, nämligen inom första kammaren under nr 110 av herr *Petrén* och friherre *Beck-Friis* samt inom andra kammaren under nr 176 av herr *af Ekenstam* jämte två av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, »att riksdagen ville besluta att årligen till änkefru *Livy Berzelius, född Thalín*, lämna ett understöd 1,000 kronor».

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen nr 176 i andra kammaren.

Till stöd för förslaget har i motionerna anförts bland annat, att änkan *Berzelius'* man, efter att hava verkat såsom lärare och föreståndare vid vissa lantbruksskolor, varit förordnad såsom domänintendent i Östergötlands län under

åtskilliga år samt att han fullgjort en lång, hedrande och för det allmänna mer än vanligt gagnande verksamhet.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Berzelius, som var född år 1839, år 1895 förordnats till domänintendent i Östergötlands län, vilket förordnande förnyats till och med utgången av år 1906. Berzelius avled den 31 oktober 1918. Hans änka, som är född den 2 april 1851 och sålunda 77 år gammal, är enligt vad handlingarna utvisa numera fullkomligt medellös och saknar anhöriga i sådan ställning, att de kunna draga försorg om henne.

Av utredningen framgår, att Berzelius varit i statens tjänst anställd under en tid av endast omkring 11 år. Vid sådant förhållande och med hänsyn jämväl därtill, att Berzelius för mer än 20 år sedan lämnat sin statstjänst utan att för densamma komma i åtnjutande av pension samt avlidit redan år 1918, har utskottet av principiella skäl funnit sig icke kunna tillstyrka, att understöd av statsmedel skulle beviljas hans änka.

Utskottet.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motioner I: 110 och II: 176 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

45:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 352 har herr *Forssell* anført och hemställt följande:

»I motion nr 220 till 1926 års riksdag ävensom i en vid innevarande års riksdag väckt motion har jag framfört krav på uppflyttning i lönegrad B 26 av förste byråingenjörsbefattningarna i patent- och registreringsverket. Den behandling denna fråga undergick vid 1926 års riksdag fastslog rättmätigheten av detta krav, ehuru beklagligtvis detsamma då icke kunde tillgodoses.

Sedan en av innehavarna av ifrågavarande fyra förste byråingenjörsbefattningar, Gustaf Henrik Petersson, under år 1927 avlidit, har pensionen till hans änka och barn utgått i relation till den lägre lönegraden, B 24. Härav har följt en för dessa efterlevande kännbar minskning i den inkomst, vartill, i överensstämmelse med ovan anförda, Peterssons tjänsteställning under livstiden bort berättiga.

Det torde få anses med rättvisa och billighet överensstämmande att, därest innevarande års riksdag bifaller uppflyttning i lönegrad B 26 av ifrågavarande befattningar, Peterssons änka får komma i åtnjutande av mot den högre lönegraden svarande pensionsförmåner, och får jag fördenskull under denna förutsättning hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att pension till änkan efter framlidne förste byråingenjören Gustaf Henrik Petersson måtte utgå enligt grunderna för änkor efter tjänstemän i lönegrad B 26.»

*Anv.
förhöjning av
pensionen åt
förste byrå-
ingenjören G.
H. Peters-
sons änka.*

Utskottet vill erinra, att pensioneringen för efterlevande till ordinarie manliga befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen är ordnad genom en särskild anstalt, civilstatens änke- och pupillkassa, grundad på obligatorisk delaktighet. Pensioneringen regleras genom bestämmelser, antagna av delägarna samt fastställda av Kungl. Maj:t, och kostnaderna för pensioneringen

Utskottet.

bestridas genom delägarnas egna avgifter. Under sådana förhållanden kan riksdagen uppenbarligen icke, såsom motionären ifrågasatt, bestämma att pensionsförmånen för viss delägares efterlevande skall utgå efter andra regler än de författingsenligt gällande. Ett biträdande av motionens syfte skulle alltså förutsätta, att riksdagen i detta fall skulle av statsmedel bevilja särskild pensionsförmån utöver den från civilstatens änke- och pupillkassa utgående. Ett beslut i sådan riktning skulle emellertid innebära ett frångående av de principer, som ligga till grund för ordinarie statstjänares familjepensionering, och de skäl, som i motionen anförts till stöd för ett dylikt beslut, kunna enligt utskottets mening icke utgöra tillräcklig motivering för en åtgärd av denna art. Vid sådant förhållande kan utskottet, oavsett utgången av den i motionen berörda frågan om uppflyttning i högre lönegrad av förste byråingenjörsbefattningarna i patent- och registreringsverket, icke understödja motionärens förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 352 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

II. Efterlevande till befattningshavare vid kommunikationsverken.

46:o.

Ang.
pension åt f.
lokomotivföra-
ren J. E.
Boqvists
änka.

I en till riksdagen avlåten, den 10 februari 1928 dagtecknad proposition nr 117 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att till avlidne förre lokomotivföraren vid statens järnvägar Johan Erik Boqvists änka *Maria Sofia Boqvist, född Stenfelt*, må av trafikmedel utbetalas pension med ett årligt belopp av 444 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1928 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande:

Lokomotivföraren Boqvist, född den 30 mars 1843, erhöll ordinarie anställning vid statens järnvägar från och med den 1 januari 1885, avgick med pension den 1 maj 1911 och avled den 20 mars 1927. Han uppbar vid avskedet ett arvode av 2,100 kronor om året jämte bostads- och beklädnadsersättning. Hans pension utgjorde 2,136 kronor för år räknat.

Änkan Boqvist var född den 10 oktober 1853 och ingick den 26 mars 1894 äktenskap med mannen Boqvist. Den senare hade från och med sitt tillträde av ordinarie anställning vid statens järnvägar till och med utgången av november månad år 1907, då hans yngsta barn i ett tidigare äktenskap uppnått 18

års ålder, varit delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa. Därest han vid avgången ur statens järnvägars tjänst varit delägare i nämnda kassa, hade änkan enligt nuvarande bestämmelser för kassan kunnat erhålla en årlig pension av 880 kronor. Änkan är emellertid utesluten från pension, enär makarnas äktenskap blivit ingånget efter det mannen fyllt 50 år utan att mannen förvärvat delägarrätt för hustrun.

Änkan Boqvist är medellös och i den ålder, att hon icke genom eget arbete nämnvärt kan bidra till sin försörjning.

Järnvägsstyrelsen har med hänsyn till Boqvists långvariga anställning vid statens järnvägar och övriga förevarande omständigheter funnit skäligt, att änkan Boqvist tillerkändes något understöd i form av pension för sin återstående livstid, förslagsvis 444 kronor för år.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet biträder för sin del Kungl. Maj:ts förslag, att änkan Boqvist, som är medellös och på grund av sin höga ålder icke lär vara i stånd att själv försörja sig, tillerkännes någon pension. I överensstämmelse med vad tidigare tillämpats har det föreslagna pensionsbeloppet avpassats så, att det motsvarar en tredjedel av det belopp, som skulle hava tillkommit vederbörande, därest mannen vid avskedet varit delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa. Utskottet har därför icke funnit anledning till erinran mot beloppet och hemställer,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

47:o.

I punkten 2 av nyssnämnda proposition nr 117 har Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen medgiva, att vart och ett av avlidne maskinisten *August Manfred Åsbergs* efterlämnade minderåriga barn *Anna Sofia Kristina, Hjalmar Henning* och *Siri Maria Elisabet* må från och med den 1 april 1927 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 120 kronor.

*Ang.
årligt under-
stöd åt maski-
nisten A. M.
Åsbergs
minderåriga
barn.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Maskinisten Åsberg, som var född den 10 januari 1881, var anställd vid statens järnvägars slipersfaktori från och med den 1 mars 1919 till några få dagar före sin den 8 mars 1927 timade död. Hans lön utgick från och med den 1 mars 1924 med 5,100 kronor per år jämte dyrtidstillägg. Med hänsyn till ovissheten, huruvida faktoriet komme att kvarbliva under statens järnvägars förvaltning eller överföras till domänverket, hade Åsberg i likhet med övriga tjänstehavare därstädes icke kunnat vinna anställning såsom extra ordinarie befattningshavare. Åsberg, som sålunda icke ens för egen del varit berättigad till pension, hade icke heller kunnat genom inträde i statens järnvägars änke- och pupillkassa bereda sina efterlevande någon pension.

Åsberg efterlämnade vid sin död, förutom änka, född den 24 september 1884 och alltså 43 år gammal, en 22-årig son och tre minderåriga barn, födda respektive den 15 september 1910, den 20 juni 1912 och den 8 oktober 1919. Änkan Åsberg vitsordas vara fattig och i synnerligt behov av högsta möjliga pension, varjämte hon enligt läkarintyg lider av åderbräck och allmän svaghet, till följd varav hennes arbetsförmåga är betydligt nedsatt. Behållningen i boet efter mannen utgjorde 1,412 kronor.

Järnvägsstyrelsen har under uttalande, att omständigheterna i förevarande fall visserligen i betraktande av hustru Åsbergs minskade arbetsförmåga och hennes försörjningsplikt kunde anses såsom ömmande, likväl med hänsyn till att maskinisten Åsbergs tjänstetid vid statens järnvägar icke omfattat mer än åtta år, ävensom till formen för den anställning han innehaft, icke funnit sig kunna tillstyrka beviljande av understöd av statens järnvägars medel.

Statskontoret har ansett det billigt, att de tre av makarnas barn, som vore under 18 år, erhöle något understöd och i sådant avseende förslagit ett belopp av 120 kronor åt vart och ett av dem, att av trafikmedel utgå från och med den 1 april 1927.

Departementschefen erinrar bland annat därom, att riksdagen i åtskilliga fall beviljat understöd åt efterlevande efter befattningshavare, som icke vunnit ordinarie anställning och på den grund icke kunnat få delaktighet i statsunderstödd änke- och pupillkassa. Departementschefen har därvid särskilt framhållit riksdagens beslut dels år 1919 i fråga om pension åt extra förrådsförmannen vid kraftverket i Trollhättan O. F. G. Göranssons änka och barn, i vilket fall vederbörande varit anställd i statens tjänst allenast 8 år, dels år 1925 i fråga om pension åt extra biträdande ingenjören vid Trollhätte kraftverk A. Norbergs änka, dels ock år 1926 beträffande pension till e. o. verkstadsförmannen vid statens järnvägar Lars Adolf Arvidsons änka.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

48:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 3 av ovanberörda proposition nr 117 föreslagit riksdagen medgiva, att *Johanna Josefina Sundberg-Ohlsson, född Karlsson*, må av statens vattenfallsverks medel från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid åtnjuta ett årligt understöd av 150 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande:

Frånskilda hustrun *Johanna Josefina Sundberg-Ohlssons* son *Karl Evert* hade den 6 november 1925 under arbete med muddring för statens vattenfalls-

verks räkning i närheten av ön Broken i Mälaren, omkommit genom drunkning. Hans anställning hade varit av tillfällig art såsom vikarie under omkring en vecka för annan arbetare.

Beträffande Johanna Josefina Sundberg-Ohlssons levnadsvillkor upplyses bland annat, att hon vore född den 26 januari 1874 och fränskild sedan år 1914, hade två söner, av vilka den ene, förenämnde Karl Evert, vore född den 19 mars 1904 och den andre fyra år yngre. Dessutom funnes fyra döttrar, vilka vistades utom hemmet. Karl Evert hade sedan år 1919 haft arbetsförtjänst och därav lämnat sökanden viss del.

Enligt läkarintyg hade modern befunnits lida av kronisk muskelreumatism och nevrasteni, varför hennes arbetsförmåga vore i hög grad nedsatt. Hon vore i avsaknad av kontanta tillgångar, men ägde en mindre fastighet, taxerad till 5,200 kronor samt intecknad för 2,500 kronor. Modern, som härutöver ådragit sig personliga skulder, vore icke berättigad till understöd från sin fränskilde make.

Den 14 november 1925 hade anmälan om olycksfallet inkommit till *riksförsäkringsanstalten*. Genom beslut den 9 januari 1926 förklarade riks försäkringsanstalten emellertid, att livränta enligt de vid tidpunkten för olycksfallet gällande bestämmelser i 7 § av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete icke kunde utgå till sökanden, enär hon icke kunde anses hava varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av sin avlidne sons arbete.

I ett den 9 december 1927 avgivet utlåtande har *riksförsäkringsanstalten* sedermera anfört, bland annat, följande:

Genom lag den 18 juni 1926 om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, vilken lagändring trätt i kraft den 1 januari 1927, hade villkoren för efterlevande föräldrars rätt till livränta ändrats bland annat i det avseendet, att dylik ersättning skulle utgivas, om vederbörande för sitt uppehälle varit av den avlidnes arbete väsentligen beroende, och skulle livränta utgå med ett årligt belopp, motsvarande värdet av det underhåll, vederbörande av den avlidne åtnjutit, dock högst en fjärdedel av den avlidnes arbetsförtjänst.

Vid övervägande av frågan, huruvida sökanden skulle hava varit berättigad till livränta i anledning av sonens död, därest sistnämnda bestämmelser varit tillämpliga i förevarande fall, hade anstalten funnit, att hon måste anses, i betraktande särskilt av hennes hälsotillstånd, hava för sitt uppehälle varit väsentligen beroende av den avlidnes arbete. Då med hänsyn till omständigheterna värdet av det underhåll, hon av den avlidne åtnjutit, skäligen torde kunna uppskattas till 150 kronor, skulle alltså under den antagna förutsättningen årlig livränta hava utgått till henne med detta belopp.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Av utredningen framgår, att Karl Evert Sundbergs moder varit för sitt uppehälle väsentligen beroende av den avlidne sonens arbete. Med hänsyn härtill anser utskottet i likhet med departementschefen det skäligt, att hon i anledning av sonens fränfalle tillerkännes någon ersättning i form av årligt understöd. Storleken av understödet torde böra, på sätt statskontoret i avgivet utlåtande föreslagit, fastställas till samma belopp, som skulle hava tillkommit henne, därest lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete varit tillämplig i fråga om det olycksfall, som medförde sonens död, eller 150 kronor årligen, varå dyrtidstillägg icke torde böra utgå.

Utskottet.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

49:o.

Ang. årligt understöd åt f. verk-mästaren K. L. Santesson's änka och barn. I en inom första kammaren väckt motion nr 34 har herr *Andersson, Erik*, hemställt, »det riksdagen ville besluta att tilldela änkan *Andrietta Elisabeth Santesson* en årlig pension av 500 kronor, så länge hon lever ogift, eller, om detta ej kan bifallas, att *vart och ett av hennes barn* erhåller ett årligt understöd av 200 kronor, så länge de äro minderåriga.»

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Andrietta Elisabeth Santesson, född Lundbäck, är änka efter förre verk-mästaren vid statens järnvägar Klas Ludvig Santesson.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande:

Klas Ludvig Santesson, som var född den 16 oktober 1852, anställdes i statens järnvägars tjänst under år 1875, befordrades till ordinarie verk-mästare den 1 januari 1886 och avgick med pension den 31 oktober 1913. Hans pension uppgick under de senaste åren efter vidtagen pensionsreglering till 3,648 kronor för år, dyrtidstillägg däri ej inräknat.

Vid sin död den 10 januari 1927 efterlämnade Santesson, förutom änka, född den 21 januari 1886 och alltså 42 år gammal, tre minderåriga barn, Knut Birger, född den 12 juni 1912, Ingrid Linnéa, född den 27 januari 1914 och Knut Bertil, född den 11 januari 1916. Änkan är enligt vad som intygats av vederbörande fattigvårdsmyndighet medellös samt har enligt uppgift i motionen sin arbetsförmåga synnerligen nedsatt.

Änkan och barnen äro icke berättigade att erhålla pension från statens järnvägars änke- och pupillkassa, enär äktenskapet ingåtts först den 8 december 1914 och alltså efter det mannen lämnat sin anställning vid statens järnvägar. Under den tid, Santesson innehaft delaktighet i berörda änke- och pupillkassa, hade Santesson i avgifter till kassan inbetalt sammanlagt 3,189 kronor 82 öre.

Utskottet Med hänsyn till Santessons långvariga anställning vid statens järnvägar och övriga förevarande omständigheter har utskottet ansett skäligt, att hans efterlevande tillerkännas något understöd av staten. Vad beträffar understödets belopp har utskottet icke ansett sig böra förorda högre belopp än 444 kronor för änkan och 96 kronor för vart och ett av de minderåriga barnen.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 34, må medgiva, att förre verk-mästaren vid statens järnvägar Klas Ludvig Santesson's änka Andrietta Elisabet Santesson, född Lundbäck, och makarnas minderåriga barn Knut Birger, Ing-

rid Linnéa och Knut Bertil må från och med den 1 januari 1928 av trafikmedel uppbära årliga understöd, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 444 kronor samt vart och ett av barnen till och med utgången av det kalenderår, varunder det uppnår 18 års ålder, med 96 kronor.

50:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 18 har herr *Samuelsson* hemställt, »att riksdagen måtte bevilja f. d. vagn- och stallkarlen Nils Gustav Karlssons änka *Karolina Matilda Karlsson, född Pettersson*, ett årligt understöd att utgå från 1 januari i år under hennes återstående livstid».

Ang.
årligt under-
stöd åt f. e. o.
vagn- och
stallkarlen
N. G. Karls-
sons änka.

Beträffande motiveringen för motionärens förevarande förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Av motionen jämte därvid fogade bilagor framgår, att e. o. vagn- och stallkarlen Nils Gustav Karlsson, född den 11 mars 1853, tjänstgjort vid statens järnvägar, V distriktets maskinavdelning, såsom pumpare från och med den 1 juli 1886 till den 1 mars 1918, då han erhöll avsked med pension; att han avled den 6 maj 1922, samt att hans änka *Karolina Matilda Karlsson, född Pettersson* den 17 december 1854 och alltså 73 år gammal, är medellös och oförmögen att försörja sig själv. Hon synes vidare sakna anhöriga, som i nämnvärd grad kunna bidra till hennes uppehälle.

I betraktande av de omständigheter, som åberopats i ärendet, har utskottet funnit sig böra ifrågasätta, att änkan Karlsson beviljas ett årligt understöd av 384 kronor. Understödet torde böra utgå av trafikmedel från och med den 1 januari 1928.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:18, må medgiva, att förre e. o. vagn- och stallkarlen Nils Gustav Karlssons änka *Karolina Matilda Karlsson, född Pettersson*, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

51:o.

I en inom andra kammaren av herr *Samuelsson* väckt motion nr 19 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att bevilja e. o. vagn- och stallkarl *Per Börjessons änka Brita Lisa Börjesson, f. Söderlind*, i Luleå ett årligt understöd att utgå från 1 januari i år under hennes återstående livstid».

Ang.
årligt under-
stöd åt f. e. o.
vagn- och
stallkarlen P.
Börjessons
änka.

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av nämnda bilagor jämte i övrigt tillgängliga handlingar utvisas, att e. o. vagn- och stallkarlen Per Börjesson, som avled den 14 februari 1925, innehaft extra ordinarie anställning vid statens järnvägar från och med den 10 juli 1899 till den 1 oktober 1921, då han på grund av sjukdom erhöll avsked med pension; att han därjämte arbetat vid statens järnvägsbyggnader från den 1 juni 1888 till den 3 juli 1894; samt att hans änka Brita Lisa Börjesson, född Söderlind den 13 april 1867 och sålunda 61 år gammal, är medellös och synes sakna anhöriga, som i nämnvärd grad kunna bidra till hennes uppehälle.

Utskottet.

De omständigheter, som i motionen åberopats, göra det enligt utskottets mening billigt, att staten i förevarande fall träder hjälpande emellan. Detta synes böra ske genom beviljande åt änkan Börjesson av ett understöd under hennes återstående livstid till belopp av 384 kronor årligen. Understödet, vilket torde böra utgå från och med den 1 januari 1928, lär böra anvisas av trafikmedel.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:19, må medgiva, att förre e. o. vagn- och stallkarlen Per Börjessons änka Brita Lisa Börjesson, född Söderlind, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

52:o.

*Ang.
årligt under
stöd åt ban-
arbetaren A.
E. Burströms
änka.*

I en inom andra kammaren väckt motion nr 20 har herr *Samuelsson* hemställt, »att riksdagen måtte bevilja avlidne banarbetaren Abraham Edvard Burströms änka, *Helena Burström, född Häggström*, ett årligt understöd att utgå från 1 jan. 1928 under hennes återstående livstid».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av berörda bilagor och i övrigt tillgängliga handlingar inhämtas, att banarbetaren Abraham Edvard Burström, född den 22 januari 1867, från och med den 4 juni 1903 till sin död den 2 augusti 1925, innehaft oavbruten anställning vid statens järnvägar, samt att hans efterlämnade änka Helena Burström, född Häggström den 19 april 1871 och sålunda nära 57 år gammal, är medellös och synes sakna anhöriga, som i nämnvärd grad kunna draga försorg om hennes uppehälle.

Utskottet.

Då skäl synas föreligga för beviljande av understöd i förevarande fall, vill utskottet förorda, att änkan Burström tilldelas ett årligt understödsbelopp av 384 kronor, att av trafikmedel utgå från och med den 1 januari 1928.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 20, må medgiva, att banarbetaren Abraham Edvard Burströms änka Helena Burström, född Häggström, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

53:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 21 har herr *Samuelsson* hemställt, »att riksdagen måtte bevilja f. d. verkstadsförman Karl Gustav Malmgrens änka *Kristina Malmgren*, f. Andersdotter, i Vännäs ett årligt understöd att utgå från 1 jan. i år under hennes återstående livstid».

*Ang.
årligt under-
stöd åt e. o.
verkstadsför-
mannen K. G.
Malmgrens
änka.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av berörda bilagor framgår, att e. o. verkstadsförmannen Karl Gustav Malmgren, som avled den 8 september 1909, anställdes såsom verkstadsarbetare vid statens järnvägar den 5 september 1882; att han den 16 november 1899 befordrades till e. o. verkstadsförman, vilken befattning han innehade vid sin död; samt att hans efterlämnade änka Kristina Malmgren, född Andersdotter den 20 juli 1861 och alltså 66 år gammal, är obemedlad och lever i ömmande omständigheter.

Då, såsom framgår av det anförda, Malmgren avlidit redan år 1909, har utskottet med hänsyn till vad ovan anförts under punkten 1, funnit sig böra avstyrka, att hans änka nu beredes pension av staten.

Utskottet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 21 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

54:o.

I en inom andra kammaren av herr *Samuelsson* väckt motion nr 22 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja e. o. lokrep. Erik August A:son Steinholtz änka *Ida Albertina Maria Steinholtz*, f. *Holmberg*, ett årligt understöd att utgå från den 1 jan. i år och så länge hon befinner sig i sitt änkestånd».

*Ang.
årligt under-
stöd åt e. o.
reparatören
E. A:son
Steinholtz'
änka.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av berörda bilagor och i övrigt tillgängliga handlingar inhämtas, att e. o. reparatören Erik August Andersson Steinholtz, född den 25 september 1875, varit anställd vid statens järnvägar, V distriktets maskinavdelning, från och med den 2 augusti 1901 till sin död den 25 september 1920; att hans efter-

lämnade änka Ida Albertina Maria Steinholtz, född Holmberg den 26 december 1879 och alltså 48 år gammal, är mindre bemedlad och har tre barn, födda respektive åren 1904, 1908 och 1909.

Utskottet.

Då änkan Steinholtz, som endast är 48 år gammal, såvitt handlingarna utvisa, är frisk och torde kunna genom arbete försörja sig, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka, att understöd av statsmedel i detta fall beviljas.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion II: 22 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

55:o.

*Ang.
årligt under-
stöd åt e. o.
reparatören
Per Svenssons
änka.*

I en inom andra kammaren väckt motion nr 23 har herr *Samuelsson* hemställt, »att riksdagen måtte bevilja e. o. rep. Per Svenssons änka *Lisa Margareta Svensson* i Skurholmen, Neder-Luleå församling, ett årligt understöd att utgå från den 1 januari i år och under hennes återstående livstid».

Beträffande motiveringen för yrkandet anhåller utskottet att få hänvisa till motionen och därvid fogade bilagor.

Av berörda bilagor och i övrigt tillgängliga handlingar inhämtas, att e. o. reparatören Per Svensson varit anställd vid statens järnvägar, V distriktets maskinavdelning, från oktober 1899 till sin död den 6 november 1927; att hans efterlämnade änka Lisa Margareta Svensson, född Bolin den 26 december 1868 och alltså 59 år gammal, är obemedlad och oförmögen att försörja sig själv; samt att hon synes sakna anhöriga, som i nämnvärd mån kunna draga försorg om henne.

Utskottet.

Utskottet, som anser sig böra förorda beviljande av ett årligt understöd åt änkan Svensson till belopp av 384 kronor, att utgå av trafikmedel från och med den 1 januari 1928, hemställer,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 23, må medgiva, att e. o. reparatören Per Svenssons änka Lisa Margareta Svensson, född Bolin, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

56:o.

*Ang.
årligt under-
stöd åt f.
e. o. vagn- och
stallkarlen J.
Erikssons
änka.*

I en inom andra kammaren av herr *Samuelsson* väckt motion nr 24 har hemställts »att riksdagen måtte bevilja f. d. e. o. vagn- och stallkarlen Johannes Erikssons änka *Augusta Maria Eriksson* i Luleå ett årligt understöd, att utgå från den 1 januari i år och under hennes återstående livstid».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av berörda bilagor och i övrigt tillgängliga handlingar framgår, att e. o. vagn- och stallkarlen Johannes Eriksson, som var född den 3 april 1861, varit anställd vid statens järnvägar, V distriktets maskinavdelning, dels under tiden 7 maj—4 september 1895, dels ock från och med den 22 april 1896 till sin död den 22 april 1922; att han vid sin död efterlämnat änka Augusta Maria Eriksson, född Hansdotter den 29 februari 1868 och alltså 60 år gammal; att behållningen i boet efter Eriksson utgjort 6,995 kronor, i vilket belopp ingått taxeringsvärdet av en fastighet i Luleå om två rum och kök med 4,700 kronor; att änkan saknar egna barn men har en omyndig adoptivdotter, född år 1913; samt att änkans arbetsförmåga enligt intyg av hälsovårdstillsyningsman till följd av vissa sjukdomar är väsentligt nedsatt.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka beredande åt änkan Eriksson av ett årligt understöd av 384 kronor, att utgå av trafikmedel från och med den 1 januari 1928, får hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 24, må medgiva, att e. o. vagn- och stallkarlen Johannes Erikssons änka Augusta Maria Eriksson, född Hansdotter, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

57:o.

I en inom andra kammaren av herr *Lovén* väckt motion nr 33 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att till änkan *Berta Kristensson, född Persdotter*, skall ur trafikmedel utgå ett årligt understöd av trehundraåttiofyra (384) kronor, så länge hon lever ogift och är i fattiga omständigheter».

*Anj.
årligt under-
stöd åt
lokomotiv-
föraren O.
Kristensson
Kruses moder.*

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen.

I motionen avsedda änkan *Berta Kristensson, född Persdotter*, är moder till lokomotivföraren vid statens järnvägar *Olof Kristensson Kruse*, vilken avled den 3 september 1927.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att *Kruse* anställdes i statens järnvägars tjänst såsom ordinarie eldare den 1 februari 1899 och befordrats till ordinarie lokomotivförare den 1 april 1907. Såsom delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa hade *Kruse* i pensionsavgifter till kassan inbetalt sammanlagt 2,061 kronor 42 öre. *Kruse* efterlämnade vid sin död icke några anhöriga, som äro pensionsberättigade i kassan.

Kruses moder är född den 21 februari 1852 och alltså 76 år gammal. Enligt ett den 31 december 1927 av fattigvårdstillsyningsman utfärdat intyg äger hon inga andra tillgångar än dem, som tillkommit henne vid arvskifte efter sonen och vilka beräknats till ett värde av 1,127 kronor.

Utskottet.

Motionärens förslag innebär, att lokomotivföraren Kruses moder skulle av trafikmedel tillerkännas ett årligt understöd av 384 kronor. Till stöd härför åberopar motionären, att Kruse under sin långvariga ordinarie anställning vid statens järnvägar haft att erlagga avgifter för familjepension, oaktat han såsom ogift saknat pensionsberättigade anhöriga. Med hänsyn härtill anser motionären befogat, att Kruses efterlämnade moder, som befinner sig i behövande levnadsvillkor, beredes något understöd av staten.

Utskottet vill erinra, att pensioneringen av efterlevande till ordinarie stats-tjänare är och givetvis måste vara grundad på obligatorisk delaktighet från befattningshavarnas sida. Beträffande manliga befattningshavare har pensioneringen ordnats genom anslutning till särskilt inrättade änke- och pupill-kassor, till vilka befattningshavarna hava att erlagga vissa stadgade avgifter. Sådan avgiftsplikt åligger sålunda jämväl befattningshavare, som saknar pensionsberättigade anhöriga, och avgifterna för ifrågavarande pensionering äro ock beräknade med hänsyn till att en del befattningshavare tillhöra berörda kategori.

Att, såsom i motionen ifrågasättes, staten skulle i ett särskilt fall, där befattningshavare, som under en längre tid erlagt familjepensionsavgifter, avlidit utan att efterlämna pensionsberättigade anhöriga, på denna grund bereda pension åt den avlidnes moder, torde enligt utskottets mening icke kunna ifrågakomma. Ett bifall till motionen skulle innebära införandet av en ny princip i pensionsväsendet, som skulle komma att medföra mycket vittgående konsekvenser. Riksdagen har hittills beviljat understöd åt efterlevande föräldrar till statstjänare endast i sådana fall, där dödsfallet varit förorsakat av olycksfall under tjänstutövning. Utskottet anser det vara betänkligt att under annan förutsättning bereda pension av statsmedel åt efterlevande föräldrar till statstjänare, även om ömmande omständigheter kunna anses vara för handen. Med hänsyn till vad som sålunda anförts får utskottet avstyrka bifall till den i motionen gjorda framställningen.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 33 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

58:o.

Ang.
årligt under-
stöd åt e. o.
verkstads-
mästaren K.
O. Erikssons
änka.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 34 har herr *Lovén* hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att till änkan *Brita Cajsa Eriksson, född Petersdotter*, skall ur trafikmedel utgå ett årligt understöd av fyrahundrafyrtiofyra (444:—) kronor, så länge hon lever ogift och är i fattiga omständigheter».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Av motionen jämte därvid fogade bilagor framgår, att e. o. verkstadsmästaren Karl Oskar Eriksson, som var född den 2 augusti 1861, varit anställd vid statens järnvägar dels under tiden 14 augusti 1883—1 oktober 1894, dels ock

från den 1 januari 1900 till sin död den 14 mars 1924; samt att hans änka Brita Cajsa Eriksson, född Petersdotter den 9 augusti 1860 och alltså 67 år gammal, saknar egna medel.

Med hänsyn till Erikssons långvariga anställning i statens tjänst och då hans efterlämnade änka synes befinna sig i svag ekonomisk ställning, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att ett årligt understöd av statsmedel beviljas henne under hennes återstående livstid. Detta understöd synes med hänsyn till mannens tjänsteställning böra bestämmas till det av motionären föreslagna beloppet 444 kronor, att av trafikmedel utgå från och med den 1 januari 1928.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:34, må medgiva, att e. o. verkstadsmästaren Karl Oskar Erikssons änka Brita Cajsa Eriksson, född Petersdotter, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 444 kronor.

59:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 38 har herr Höglund hemställt, »att riksdagen måtte bevilja en var av i Göteborg bosatta änkor *Emma Nikolina Persson, född Nilsson, Adolfina Svensson, född Olofsdotter, Ida Levina Eriksson, född Östergren, och Maria Katarina Melander, född Johansson,* ett årligt understöd av 384 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1928 under deras återstående livstid, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd.»

Ang. årliga understöd åt änkor efter vissa vid statens järnvägar anställda personer.

Beträffande de skäl, som av motionären åberopats till stöd för förslaget i fråga, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas i förevarande ärenden huvudsakligen följande:

Verkstadsarbetaren *Carl Johan Persson*, som avled den 22 augusti 1924, var anställd vid statens järnvägars verkstad i Göteborg såsom snickare från och med den 25 februari 1886 till och med sin död eller i 38 år. Perssons efterlämnade änka *Emma Nikolina Persson*, född Nilsson den 14 september 1862 och alltså 65 år gammal, är medellös och enligt läkarintyg mindre arbetsföra. Behållningen i boet efter Persson uppgick till 940 kronor.

Verkstadsarbetaren *Anders Petter Svensson* anställdes vid statens järnvägars verkstad i Göteborg såsom målare den 11 juli 1875 samt avgick med pension den 31 december 1919 efter en tjänstetid av 44 år. Svensson avled den 24 mars 1923 och hans efterlevande änka *Adolfina Svensson*, född Olofsdotter,

som är född den 23 april 1859 och sålunda nära 69 år, är på grund av vissa sjukdomar oförmögen att bidra till sin försörjning. Änkan åtnjuter i folkpension 171 kronor 60 öre årligen. Någon behållning i boet efter Svensson förefanns icke.

E. o. vagnreparatören *Emil Eriksson* anställdes vid statens järnvägars maskinavdelning i Göteborg den 2 januari 1875 och avgick med pension den 1 juli 1920 efter en väl vitsordad tjänstetid av 45 år. Han avled den 12 januari 1923, efterlämnande änka Ida Levina Eriksson, född Östergren den 1 augusti 1867, som enligt läkarintyg är för all framtid oförmögen att utföra något inkomstbringande arbete. Behållningen i boet efter Eriksson uppgick till 895 kronor.

E. o. lokomotivföraren *Mårten Axel Rudolf Melander* var anställd vid statens järnvägar, V distriktets maskinavdelning, under tiden 1 juli 1892—1 april 1920, då han erhöll avsked med pension. Dessförinnan hade han innehaft anställning såsom lokomotiveldare och lokomotivförare vid Swedish Norwegian Railway Entreprenad (Luleå—Ofoten järnväg) under tiden 7 juni 1888—6 september 1889. Melander avled den 4 juni 1927, efterlämnande änka Maria Katarina Melander, född Johansson den 23 oktober 1866 och alltså 61 år gammal. Änkans arbetsförmåga är enligt läkarintyg på grund av vissa sjukdomar tidvis i måttlig mån inskränkt. Behållningen i boet efter Melander uppgick till 3,937 kronor.

Beträffande de i motionen avsedda personerna synes av handlingarna framgå, att de sakna anhöriga, vilka kunna i nämnvärd mån draga försorg om deras uppehälle.

Utskottet.

De omständigheter, som i förevarande fall åberopats, göra det enligt utskottets mening billigt, att understöd av statsmedel beredas ifrågavarande änkor. Understöden, vilka synas böra utgå av trafikmedel, torde på sätt i motionen föreslagits böra bestämmas till 384 kronor årligen för envar av änkorna samt utgå från och med ingången av år 1928.

Aberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:38, må medgiva, att envar av verkstadsarbetaren Carl Johan Perssons änka Emma Nikolina Persson, född Nilsson, förre verkstadsarbetaren Anders Petter Svenssons änka Adolfina Svensson, född Olofsdotter, förre e. o. vagnreparatören Emil Erikssons änka Ida Levina Eriksson, född Östergren, och förre e. o. lokomotivföraren Mårten Axel Rudolf Melanders änka Maria Katarina Melander, född Johansson, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

60:o.

I en inom andra kammaren av herr *Samuelsson* väckt motion nr 104 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja f. d. e. o. banvakten *Johan Alfred Fredrikssons änka Greta Magdalena Fredriksson, född Rutberg*, i Buddbyn, Över-Luleå, ett årligt understöd att utgå från den 1 januari i år och under hennes återstående livstid.»

Ang.
årligt under-
stöd åt f. d.
e. o. banvakten
J. A. Fred-
rikssons änka.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av berörda bilagor och i övrigt tillgängliga handlingar framgår, att e. o. banvakten *Johan Alfred Fredriksson*, född den 20 april 1860, innehaft anställning vid statens järnvägar från och med den 8 juni 1902 till och med den 30 juni 1923, då han erhöll avsked med pension; att han avled den 11 augusti 1927, efterlämnande änka *Greta Magdalena Fredriksson, född Rutberg* den 14 september 1856 och alltså 71 år gammal; samt att änkan är mindre bemedlad och synes sakna anhöriga, som i nämnvärd mån kunna bidra till hennes uppehälle.

Enligt utskottets mening synes jämväl i nu förevarande fall omständigheterna vara sådana, att ett årligt understöd å 384 kronor bör beviljas av riksdagen.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:104, må medgiva, att förre e. o. banvakten *Johan Alfred Fredrikssons änka Greta Magdalena Fredriksson, född Rutberg*, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

61:o.

I en inom andra kammaren av herr *Hage* väckt motion nr 109 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna *änkan* samt *ett minderårigt barn efter avlidne filarmästaren C. A. Carlsson* en pension eller ett understöd att utgå med belopp, som riksdagen finner lämpligt med hänsyn till den avlidne befattningshavarens inkomst samt långa anställning vid statens järnvägar».

Ang.
årliga under-
stöd åt e. o.
filarmästaren
C. A. Carls-
sons änka och
minderåriga
son.

Beträffande motiveringen för motionärens förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas, att *Carl Arvid Carlsson*, född den 29 mars 1863, varit anställd vid statens järnvägsbyggnader såsom kontorsvakt och telegrafist år 1878 och såsom verkstadsarbetare 1880—januari 1882 samt därefter vid statens järnvägars maskinavdelning i Östersund såsom filare, befodrads till e. o. verkstadsförman i Luleå den 29 september 1892 och till e. o. filarmästare den 1 oktober 1909; att han kvarstod i

tjänst vid sin död den 1 januari 1927; att han efterlämnade, förutom änka Kristina Matilda Carlsson, född Boman den 25 september 1877 och alltså 50 år gammal, tre söner, av vilka en har tjänst såsom furir, en är seminarieelev och en minderårig, född den 10 april 1922; att änkan åtnjuter något understöd av sin avlidne mans ordensbröder inom Odd Fellow men i övrigt är hänvisad till de medel, som kunnat upplånas för nyssnämnda sons seminariestudier; samt att behållningen i boet efter Carlsson uppgått till 3,117 kronor.

Då e. o. filarmästaren Carlsson vid den tidpunkt, när möjlighet öppnades för verkstadsmästare vid statens järnvägar att erhålla ordinarie anställning, redan uppnått 50 år, blev han icke befordrad till ordinarie och kunde sålunda icke heller vinna delaktighet i statens järnvägars änke- och pupillkassa.

Utskottet.

Med hänsyn till e. o. filarmästaren Carlssons långvariga anställning i statens järnvägars tjänst och övriga i ärendet föreliggande omständigheter finner utskottet billigt, att understöd av statsmedel beviljas Carlssons efterlämnade änka och minderårige son. Vad angår storleken av dessa understöd anser sig utskottet böra tillstyrka belopp för änkan av 444 kronor och för sonen av 96 kronor årligen, att av trafikmedel utgå från och med den 1 januari 1928.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:109, må medgiva, att e. o. filarmästaren Carl Arvid Carlssons änka Kristina Matilda Carlsson, född Boman, och makarnas minderårige son Karl Johan må från och med den 1 januari 1928 av trafikmedel uppbära årliga understöd, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 444 kronor samt sonen till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, med 96 kronor.

62:o.

*Ang.
årligt under-
stöd åt ban-
arbetaren
J. B. Nelan-
ders minder-
åriga barn.*

I en inom andra kammaren väckt motion nr 179 har herr *Andersson* i Höör hemställt, »att riksdagen måtte bevilja ett årligt understöd av lämpligt belopp att utgå till var och en av avlidne *banarbetaren Nelanders barn* tills de fyllt 18 år».

Beträffande motiveringen för motionärens ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johan Birger Nelander, som var född den 5 juni 1894, antagits i statens järnvägars tjänst såsom stationskarlsaspirant den 11 februari 1918 och såsom e. o. stationskarl den 1 mars 1919, från vilken befattning han på grund av lågtrafik entledigats den 12 februari 1923; att han därjämte — till en början under tid, då han fortfarande kvarstod såsom e. o. stationskarl — innehåft anställning såsom ban- och byggnadsar-

betare och såsom kristidsarbetare vid 11/12 bansektionen under tiden 20 januari 1922—13 mars 1927 med undantag för en tid av omkring 2 månader, då Nelander varit entledigad på grund av arbetsbrist; att han avlidit den 13 mars 1927, efterlämnande förutom änka, född den 16 augusti 1894 och alltså 33 år gammal, fem minderåriga barn, Birger Gösta, född den 15 september 1916, Birgit Charlotta Elisabet, född den 26 april 1912, Elsa Stina Ingegerd, född den 13 mars 1918, Selvie Ingeborg, född den 19 juni 1919 och Signe Gunhild, född den 27 maj 1922; att änkan enligt läkarintyg har sin arbetsförmåga nedsatt; samt att behållningen i boet efter Nelander uppgått till 1,873 kronor.

Med hänsyn till de omständigheter, som i ärendet åberopats, har utskottet ansett sig böra tillstyrka att, oaktat Nelander endast under jämförelsevis kort tid, 9 år, varit anställd i statens järnvägars tjänst, understöd tillerkännes hans efterlevande i form av uppfostringsbidrag till makarnas minderåriga barn. I fråga om storleken av dessa understöd vill utskottet förorda ett belopp av 72 kronor till vart och ett av barnen.

Utskottet.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 179, må medgiva, att vart och ett av avlidne banarbetaren Johan Birger Nelanders och hans änka Hedvig Elisabet Nelanders, född Andersson, minderåriga barn Birger Gösta, Birgit Charlotta Elisabet, Elsa Stina Ingegerd, Selvie Ingeborg och Signe Gunhild må från och med den 1 januari 1928 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 72 kronor.

63:o.

I en inom andra kammaren av herrar *Borggren* och *Lovén* väckt motion nr 181 har hemställts, »att riksdagen måtte tillerkänna avlidne svarvaren *Josef Anderssons* efterlevande änka ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från den 1 januari 1928 under hennes återstående livstid».

*Ang.
årligt under-
stöd åt svar-
varen J.
Anderssons
änka.*

Beträffande motiveringen för förslaget i fråga tillåter sig utskottet hänvisa till motionen jämte därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att svarvaren Josef Andersson, som avled den 8 oktober 1923, varit anställd vid statens järnvägars huvudverkstad i Malmö från och med den 9 november 1872 till och med den 7 oktober 1923; att Andersson upprätthållit verkstadsmästarbefattning under tiden 1 mars 1918—13 maj 1923 samt 10 september 1923—7 oktober 1923; att hans änka Albertina Andersson, född Dahlgren den 14 augusti 1860 och alltså 67 år gammal, enligt läkarintyg är till följd av allmän svaghet oförmögen att själv försörja sig; att behållningen i boet efter mannen uppgått till 1,372 kronor; samt att änkan synes sakna anhöriga, som i nämnvärd grad kunna sörja för hennes uppehälle.

Utskottet.

Utskottet, som biträder förslaget om årligt understöd åt änkan Andersson med i motionen föreslaget belopp, får hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 181, må medgiva, att svarvaren Josef Anderssons änka Albertina Andersson, född Dahlgren, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

64:o.

*Ang.
årligt under-
stöd åt e. o.
vagn- och
stallkarlen
H. Anders-
sons änka.*

I en inom andra kammaren av herr *Grapenson* väckt motion nr 187 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja avlidne e. o. vagn- och stallkarlen Håkan Anderssons i Malmberget änka *Elna Andersson, f. Persdotter*, ett årligt understöd från den 1 januari 1928 under hennes återstående livstid».

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att e. o. vagn- och stallkarlen Håkan Andersson, som avled den 16 september 1916, varit anställd i statens järnvägars tjänst från den 9 juni 1901 till sin död; att han efterlämnat, förutom änka *Elna Andersson*, född *Persdotter* den 14 maj 1870 och alltså nära 58 år gammal, två barn, varav ett ännu är minderårigt; att änkan alltsedan den 1 januari 1918 varit anställd såsom städerska vid *Malmbergets station*, varför hon under senare åren uppburit en avlöning av 35 kronor i månaden; samt att änkan befinner sig i behövande omständigheter.

Utskottet.

Då, såsom av handlingarna i ärendet framgår, mannen Andersson avlidit redan år 1916, kan det, i enlighet med den ståndpunkt, utskottet förut intagit vid behandlingen av liknande fall, ifrågasättas, huruvida något understöd åt hans änka borde beviljas. Emellertid har änkan själv under mer än 9 år utfört städerskegöromål vid *Malmbergets station*. Med hänsyn härtill har utskottet ansett sig böra biträda motionärens förslag, att änkan beredes ett årligt understöd, vilket torde böra fastställas till 384 kronor, att utgå av trafikmedel från och med den 1 januari 1928.

Aberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 187, må medgiva, att e. o. vagn- och stallkarlen Håkan Anderssons änka *Elna Andersson*, född *Persdotter*, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

65:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 276 har herr *Björklund* hemställt, »att riksdagen ville besluta tillerkänna banarbetaren Martin Bengtssons änka, *Ida Bengtsson*, ett årligt understöd av 384 kronor från och med den 1:sta januari 1928, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd, och till *sonen Henrik Harald* 96 kronor årligen till dess han uppnått 18 års ålder».

Ang.
årliga under-
stöd åt ban-
arbetaren *M.*
Bengtssons
änka och min-
derårige son.

Beträffande motiveringen för motionärens ifrågavarande förslag hänvisar utskottet till vad motionen med därvid fogade bilagor innehåller.

Av berörda bilagor utvisas, att banarbetaren Martin Bengtsson, född den 4 september 1871, varit anställd i statens järnvägars tjänst under åren 1899—1920, varav dock för tiden till och med år 1908 endast under i medeltal 8 månader årligen; att han avlidit den 5 juli 1920, efterlämnande änka *Ida Bengtsson*, född *Andersson* den 24 januari 1876 och alltså 52 år gammal, samt två barn, *Ture Malte Ragnar*, född den 28 april 1910 och *Henrik Harald*, född den 22 augusti 1920; att hon under tiden 1 oktober 1918—30 september 1927 utfört städningsarbete å banmästarexpeditionen i Hässleholm; samt att änkan intygats vara medellös.

Utskottet biträder motionärens förslag om beredande av ett årligt understöd åt banarbetaren Bengtssons änka och minderårige son *Henrik Harald*. Änkan är visserligen endast 52 år gammal och, såvitt handlingarna utvisa, arbetsför, men hon har, såsom jämväl framgår av utredningen, själv under 9 år utfört städningsarbete för statens järnvägars räkning.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 276, må medgiva, att banarbetaren Martin Bengtssons änka *Ida Bengtsson*, född *Andersson*, och makarnas minderårige son *Henrik Harald* må från och med den 1 januari 1928 av trafikmedel uppbära årliga understöd, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 384 kronor samt sonen till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, med 96 kronor.

66:o.

I en inom andra kammaren av herr *Eriksson* i Stockholm väckt motion nr 279 har hemställts, »att riksdagen måtte medgiva att till avlidne extra ordinarie reparatören vid statens järnvägar *Nils Johan Löfqvists* efterlämnade änka, *Emma Kristina Löfqvist* i Jularbo, må utgå ett understöd av trafikmedel av 384 kronor per år».

Ang.
årligt un-
derstöd åt e. o.
reparatören
*N. J. Löf-
qvists* änka.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att e. o. reparatören *Nils Johan Löfqvist*, som var född den 25 oktober 1862, varit anställd i statens järnvägars

tjänst från och med den 17 augusti 1892 till sin död den 2 augusti 1924; att hans änka Emma Kristina Löfqvist, född Söderlund den 27 juni 1869 och alltså 58 år gammal, befinner sig i behövande omständigheter; att hon erhåller understöd från Krylbo köping för en minderårig dotter; samt att hon synes sakna anhöriga, som i nämnvärd mån kunna bidra till hennes livsuppehälle.

Då e. o. reparatören Löfqvist vid den tidpunkt, när möjlighet öppnades för reparatörer vid statens järnvägar att erhålla ordinarie anställning, redan uppnått 50 år, blev han icke befordrad till ordinarie och kunde sålunda icke heller vinna delaktighet i statens järnvägars änke- och pupillkassa.

Utskottet.

I betraktande av de omständigheter, som i ärendet åberopats, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att staten beviljar någon hjälp åt Löfqvists efterlevande. Detta torde på sätt i motionen föreslagits böra ske genom beredande åt änkan Löfqvist av ett årligt understöd under hennes återstående livstid till belopp av 384 kronor. Understödet lär böra anvisas av trafikmedel och utgå från och med den 1 januari 1928.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:279, må medgiva, att e. o. reparatören Nils Johan Löfqvists änka Emma Kristina Löfqvist, född Söderlund, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

67:o.

*Ang.
livräntor eller
pensioner åt
f. stations-
karlsaspiran-
ten B. J. Höglund
s äänka
och barn.*

I en inom andra kammaren väckt motion nr 355 har herr *Hedlund* i Östersund hemställt, »att riksdagen ville besluta att till f. stationskarlsaspiranten *Bror Johan Höglunds* änka *Hildur Rydia Aujulla Franciska Höglund*, född *Rydén*, och hennes i äktenskapet födda barn *Margit Ingegärd* och *Birgit Gudrund* må från och med den 1 januari 1928 utgå årlig livränta eller pensionsunderstöd med 600 kronor för änkan så länge hon lever ogift och med 300 kronor för varje barn, intill dess de var för sig fyllt 18 år».

Beträffande motiveringen för yrkandet tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Höglund, som var född den 17 december 1894, antogs i tillfällig tjänst vid statens järnvägar den 1 juni 1914 och tjänstgjorde under vintern 1914—1915 såsom bromsare. Efter år 1915 fullgjord värnpliktstjänstgöring antogs han från och med den 1 december 1915 såsom extra bromsare (sedermera benämnd stationskarlsaspirant); dessförinnan hade han vid läkarundersökning godkänts av undersökningsläkaren. Den 22 februari 1916 drabbades han genom olycksfall under växling i Östersund av en försträckning i vänstra låret och intogs

den 24 juli samma år på lasarett för inflammation i vänstra höftleden. Sedan det vid verkställd undersökning ansetts utrönt, att skadan ådragits i statens järnvägars tjänst, tillerkändes Höglund sjukavlöning samt ersättning för specialvård å lasarett. Höglund, som utskrevs från lasarettet den 24 november 1916 men då fortfarande var oförmögen att tjänstgöra, åtnjöt sjukavlöning intill dess han genom beslut den 20 maj 1920 av distriktsförvaltningen vid statens järnvägars 4:e distrikt i anledning av den honom genom olycksfallet drabbade skadan tillerkändes livränta enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete med ett årligt belopp av 150 kronor, att utgå från och med den 1 juli 1920. Berörda beslut hade föregåtts av en utredning, därvid bland annat medicinalstyrelsen i avgivet utlåtande förklarar, att Höglund kunde anses hava ådragit sig den sjukdom, tuberkulös höftledsinflammation, varav han lede, genom tjänstutövning vid statens järnvägar. Vidare hade riksförsäkringsanstalten i avgivet utlåtande meddelat, att ifrågavarande skada, sådan densamma angivits i ett av vederbörande järnvägläkare utfärdat intyg, borde anses hava för Höglund medfört nedsättning i arbetsförmågan med 50 procent.

Höglund avled den 20 maj 1922. Enligt vederbörligt utdrag av död- och begravningsbok var dödsorsaken tuberkler i hjärnan. Vid sin död efterlämnade han änka, född den 23 maj 1896 och alltså nu omkring 32 år gammal, samt två döttrar, födda respektive den 27 februari 1917 och den 18 mars 1919. Enligt vad vederbörande pastorsämbete intygat, är änkan medellös och har under år 1927 nödgats anlita hjälp av fattigvården till sina barns underhåll.

Med hänsyn till vad som blivit upplyst rörande den skada, Höglund ådragit sig under tjänstgöring i statens järnvägars tjänst, och då hans efterlevande synas vara i behov av ekonomiskt understöd, har utskottet funnit det vara billigt, att sådant understöd beredes dem av statsmedel. Enär emellertid änkan Höglund endast är 32 år gammal samt, såvitt handlingarna utvisa, frisk och arbetsför, synes understödet endast böra utgå såsom uppfostringsbidrag till makarna Höglunds minderåriga barn under deras uppväxttid. Utskottet har ansett ifrågavarande understöd lämpligen böra bestämmas till 120 kronor årligen till vardera barnet, att åtnjutas intill utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnått 18 års ålder. Understöden lära böra anvisas av trafikmedel och utgå från och med den 1 januari 1928.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 355, må medgiva, att vardera av förre stationskarlsaspiranten Bror Johan Höglunds och hans efterlämnade änka Hildur Rydia Aujulla Franciska Höglunds, född Rydén, minderåriga barn Margit Ingegärd och Birgit Gudrund må från och med den 1 januari 1928 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 120 kronor.

68:o.

Ang.
årligt under-
stöd åt linje-
mästaren K.
O. Widlunds
änka.

I en inom andra kammaren av herr *Ahl* väckt motion nr 177 har hemställts, »att riksdagen måtte tillerkänna änkan *Maria Charlotta Widlund* ett årligt understöd med skäligt belopp, att utgå under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver ogift».

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att linjemästaren vid telegrafverket *Klas Oskar Sven Widlund*, född den 20 september 1863, antogs i telegrafverkets tjänst den 16 april 1888, blev fast arbetare den 16 februari 1889, antogs till reparatör med kontrakt den 1 augusti 1894, utnämndes till reparatör den 1 januari 1908, till linjeförman den 1 oktober 1913 samt slutligen till linjemästare den 1 juli 1918, vilken befattning han innehade vid sin död den 14 september 1926.

Han efterlämnade vid sin död änka *Maria Charlotta Widlund*, född *Brodin* den 14 januari 1879 och alltså 49 år gammal. Enligt intyg av läkare lider änkan av gallstenssjukdom och nervklenhet, till följd varav hon är oförmögen att försörja sig genom tyngre arbete. Änkan, som har att draga försorg om en minderårig son från ett tidigare äktenskap, befinner sig i svag ekonomisk ställning.

Makarna *Widlunds* äktenskap ingicks den 8 augusti 1924, vid vilken tidpunkt mannen uppnått en ålder av nära 61 år. Då i reglementet för telegrafverkets änke- och pupillkassa stadgas, att äktenskap, på vilket anspråk på pension kan grundas, skall vara ingånget innan delägare fyllt 60 år, är änkan *Widlund* ej berättigad till pension från berörda kassa. I egenskap av ordinarie befattningshavare vid telegrafverket hade emellertid *Widlund* under åren 1908—1923 varit delägare i nämnda kassa och under denna tid till kassan erlagt pensionsavgifter med tillsammans 1,338 kronor 42 öre. Därest änkan varit pensionsberättigad i kassan, skulle hon från kassan hava bekommit en årspension av 1,010 kronor samt dessutom ett årligt understöd av 208 kronor från telegrafverkets pensionsinrättnings understödsfond. Å förstnämnda belopp 1,010 kronor skulle hon därjämte från telegrafverket åtnjutit dyrtidstillägg.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att riksdagen i vissa fall i fråga om efterlevande till vid statens järnvägar anställd ordinarie personal beviljat pensioner under likartade förhållanden som de nu förevarande, d. v. s. då pensionsrätt icke föreläggat, enär äktenskapet ingåtts efter den tid, då enligt gällande bestämmelser äktenskapet skulle hava slutits för att i vanlig ordning medföra pensionsrätt för änkan. Med hänsyn härtill och i betraktande av linjemästaren *Widlunds* långa anställningstid anser sig utskottet böra förorda, att änkan *Widlund*, som befinner sig i knappa ekonomiska villkor, tillerkännes något understöd av staten. Detta understöd torde böra bestämmas till 444 kronor årligen, att utgå av telegrafverkets medel från och med ingången av år 1928.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 177, må medgiva, att linjemästaren Klas Oskar Sven Widlunds änka Maria Charlotta Widlund, född Brodin, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av telegrafverkets medel uppbära ett årligt understöd av 444 kronor.

Stockholm den 16 april 1928.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Gustafsson* i Stensholm, *Sandler, Pettersson* i Olovstorp, *Lindgren, Johansson* i Friggeråker, *Dalberg* och *P. A. Larsson*; dock att herrar *Sandler* och *Lindgren* icke deltagit i behandlingen av punkterna 2 och 39—68; samt

från andra kammaren: herrar *Borggren, Winkler, Bäcklund, Lovén, Olsson* i Berg, *Wikström, Kloo* och *Ryberg*; dock att herr *Höglund* deltagit i behandlingen av punkterna 1 och 36 i stället för herr *Lovén* ävensom i behandlingen av punkten 2 i stället för herr *Kloo* samt att herr *Thore* deltagit i behandlingen av sistnämnda punkt i stället för herr *Winkler*.

Reservationer:

vid punkten 1 b) (ang. årligt understöd åt e. o. vaktkonstapeln *C. F. Anderssons* änka):

av herrar *Bäcklund, Olsson* i Berg, *Wikström* och *Höglund*, vilka anför:

»Bankoutskottets majoritet har i år kommit att tillämpa en helt ny princip vid behandling av genom propositioner eller motioner framlagda förslag om pensioner eller understöd åt änkor efter statstjänare. Förutom de krav, som tidigare uppställts i fråga om ankans levnadsålder, ekonomiska förhållanden och hälsotillstånd, har utskottet i år såsom nytt villkor för änkepensions beviljande uppställt, att mannen avlidit inom en ej allt för långt avlägsen tid före änkepensionens beviljande.

Varthän ett sådant villkor leder, framgår tydligt av förevarande punkt i utskottsutlåtandet. Kungl. Maj:t har i propositionen bland annat föreslagit,

att änkan Andersson, vars man avlidit år 1911 efter att hava innehaft stats-tjänst i över 22 år, skulle tillerkännas ett understöd av 384 kronor per år. På denna framställning yrkar utskottet nu avslag, enär enligt utskottets mening alltför många år förflutit sedan mannens död. Utskottet har alltså icke tagit någon hänsyn till att Kungl. Maj:t, efter att hava beviljat änkan tillfälliga understöd för åren 1926 och 1927, nu ansett sig böra — sedan mera ömmande förhållanden tillstött för änkan, vilken numera är 67 år gammal — begära riksdagens medgivande om ett årligt understöd för henne.

Utskottet har hittills i regel ställt sig avvisande, då det gällt förslag om pensioner eller understöd åt unga änkor, om de icke varit på grund av sjukdom oförmögna till arbete. Däremot har, om det funnits minderåriga barn efter den avlidne, utskottet stundom plägat tillstyrka uppfostringsbidrag åt dessa. Riksdagen har också i regel godkänt utskottets förslag i sådana fall. Härav har alltså följt, att till levnadsåldern unga och arbetsföra änkor fått draga sig fram utan pension eller understöd från statens sida. Denna ståndpunkt torde också vara fullt försvarbar. Men därav bör givetvis icke följa, att en sådan änka under all framtid utestänges från hjälp från statens sida. Om hon vid högre levnadsålder är i fattiga omständigheter och oförmögen till arbete, bör hon då kunna ifrågakomma till pension eller understöd av statsmedel, oavsett huru lång tid, som förflutit efter mannens död. Utskottet har också tidigare föreslagit riksdagen att bevilja gamla änkor pension eller understöd även i flera fall, då lång tid förflutit från mannens död. Dessa förslag hava även vunnit riksdagens bifall.

Konsekvenserna av en ändrad uppfattning i detta hänseende torde bliva, att pensioner och understöd i framtiden komma att begäras för till levnadsåldern unga och arbetsföra änkor. Då avslag å sådana framställningar givetvis skulle komma att — därest riksdagen nu godkänner utskottsmajoritetens ståndpunkt — innebära avslag för all framtid, oavsett hur ömmande förhållandena än skulle kunna bliva, torde utskottet och riksdagen vid avgörandet ej kunna undgå att påverkas härav och därför kanske i vissa fall också bevilja pension, där sådan enligt hittills tillämplad praxis utan olägenhet kunnat skjutas på framtiden.

Det bör vidare icke förglömmas, att då det är fråga om pensionering av änkor efter befattningshavare, vilka avlidit för många år sedan, änkornas levnadsålder vid pensionsansökan i regel är omkring 65 å 70 år eller däröver och att pensionerna alltså icke kunna komma att uppbäras någon längre tid. Då därtill kommer, att pensionerna utgå med små belopp, vanligen 384 kronor årligen, torde de icke nämnvärt betunga statsverket.

Av vad nu yttrats torde framgå, att vi icke kunna biträda den principiella uppfattning, som uttalats av utskottsmajoriteten. På grund av det anförda och med hänvisning till de ömmande personliga förhållanden, som föreligga beträffande änkan Andersson, få vi hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition i nu avsedd del, må medgiva, att extra ordinarie vakt-

konstapeln Carl Fredrik Anderssons änka Emma Kristina Andersson, född Andersson, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor»; samt

av herr *Kloo*, som yttrat:

»Jag har icke kunnat biträda utskottsmajoritetens i år intagna ståndpunkt beträffande förutsättningarna för erhållande av änkepension huvudsakligen av den anledningen, att denna ståndpunkt innebär ett fastlåsende av en godtyckligt vald tidsbegränsning, som hindrar en realprövning av omständigheter, vilka eljest billigtvis böra påkalla understöd från statens sida. Detta formella hinder har också medfört, att utskottet icke ingått på sakbehandling av pensionsfrågorna i de fall, där mannens död inträffat för mera än 10 år sedan. Det vill dock förefalla, som om i de flesta av dessa fall de föreliggande personliga förhållandena äro sådana, att de utgöra synnerligen starka skäl för beviljande av pension.

I övrigt åberopar jag den av herr *Bäcklund* m. fl. avgivna reservationen, i vars hemställan jag instämmer»;

vid punkten 2 (ang. understöd åt fängelseläkaren A. E. Strömstedts änka):
av herrar *Bäcklund*, *Höglund* och *Thore*, vilka yrkat,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition och med bifall till de i ämnet väckta motionerna I: 301 och II: 478, må medgiva, att läkaren vid centralfängelset å Härlanda Adolf Efraim Strömstedts änka Gerda Maria Katarina Strömstedt, född Comstedt, må från och med den 1 februari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor;

vid punkten 15 (ang. pension åt änkan Astrid Hulda Viola Ljungström):

av herrar *Borggren* och *Lovén*, vilka yrkat avslag såväl å Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning som å utskottets hemställan i ämnet;

vid punkten 36 (ang. årligt understöd åt fanjunkaren L. B. Sundblads änka):

av herrar *Olsson* i Berg, *Wikström* och *Höglund*, vilka anfört:

»Riksdagen har tidigare beviljat pension åt änkor, vilkas män avlidit för ungefär lika lång tid sedan som här. Detta har skett i enstaka fall, då särskilt ömmande omständigheter förelegat. Enligt de intyg, som bifogats motionen, är änkan Sundblad på grund av ålderdomssvaghet och höftsjuka fullständigt oförmögen att sköta sig själv och sitt hus samt fattig och utan någon, som är pliktig att bidra till hennes försörjning. Hon har allt sedan barn-

domen måst använda kryckor. *I högsta grad ömmande* förhållanden föreligga alltså.

Att fru Sundblad ända sedan år 1894, då hon blev änka, kunnat draga sig fram utan statens hjälp är synnerligen aktningsvärt. Detta förhållande bör icke diskvalificera henne, när det gäller understöd. Tvärtom bör riksdagen, av tacksamhet för att staten under alla dessa år sluppit utgifter för hennes räkning, nu så mycket hellre giva henne ett understöd, vilket, ehuru ett högre belopp här varit motiverat, dock torde bestämmas till 384 kronor per år under änkefru Sundblads livstid.

Vi få alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 278, må medgiva, att fanjunkaren Ludvig Bernhard Sundblads änka Hulda Paulina Sundblad, född Ericsson, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor; ävensom

vid punkten 57 (ang. årligt understöd åt lokomotivföraren O. Kristensson Kruses moder):

av herr *Lovén*, som yrkat,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 33, må medgiva, att lokomotivföraren Olof Kristensson Kruses moder, änkan Berta Kristensson, född Persdotter, må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.